

Vegetariánství,

ale co na to děti?

Kamila Semotánová
Vedoucí práce: Mgr. Linda Langerová
Praha 2012

Poděkování

Je mnoho lidí, kteří by si zasloužili poděkovat, ale těm už jsem buď poděkovala ústně a nebo jim teprve poděkuji. Často jsem přestávala zvládat tíhu práce, kterou jsem si nabrala a v tu chvíli mě podporovala nejen rodina, ale i mnoho dalších lidí, kterým bych tímto chtěla poděkovat a říct jim, že bych jim chtěla pomoc stejně jako oni mě. Ale i tak jsou tu lidé, kterým bych chtěla jmenovitě poděkovat.

A to hlavně:

Mgr. Lindě Langerové, která se mnou měla po celou dobu trpělivost, vedla mou práci a pomáhala mi dávat práci nějaký smysl a ráz

ZŠ Strossmayerova, ve které byla moje prosba brána za úplně běžnou, přístup k mému výzkumu byl úplně neuvěřitelný a při požádání o další třídu jsem byla ujištěna, že na 100 % a za to jsem nesmírně vděčná

PhDr. Haně Havlůjové, Ph.D., která mi během jedné konzultace osvětlila víc, než kdokoli jiný a ohromně mi pomohla konkretizovat a jasněji definovat mou práci

Dále bych chtěla poděkovat:

všem školám, které mi umožnily provést dotazníkový průzkum a to především

ZŠ Tusarova, a to zvláště paní **Mgr. Daně Proškové**, u které jsem se taktéž setkala s neuvěřitelnou otevřeností a vstřícností

ZŠ T. G. Masaryka, a tedy konkrétně **Ing. Monice Hodaňové**, která mi odpovídala na mé maily i během víkendu a byla schopna vše zařídit v neuvěřitelném čase

Evě Semotánové, za pomoc s úpravou závěrečné zprávy a článku, i když to vůbec nebyla její povinnost a dále i za obrovskou psychickou oporu

Všem, kteří mě podporovali, pomáhali a kteří mě byli schopni zvládat, jak ve chvílích obrovské euforie, tak obrovského vzteku a stresu

Těm, které tato práce motivuje k nějaké změně v přísunu informací o vegetariánství dětem

Obsah:

1. Úvod.....	4
2. Cíle.....	5
3. Metodika.....	6
4. Teoretická část.....	7
4.1 Vegetariánství.....	7
4.1.1 Definice pojmu vegetariánství.....	7
4.1.2 Typy vegetariánství.....	7
4.1.3 Hlavní motivace.....	8
4.2 Vegetariánství v čase.....	9
4.2.1 Stručná historie vegetariánství.....	9
4.2.2 Osobnosti vegetariánství.....	11
4.2.2.1 Osobnosti v čase.....	11
4.3 Vegetariánství v číslech.....	13
5. Praktická část.....	15
5.1 Dotazníky.....	15
5.1.1 Tvorba dotazníku.....	15
5.1.2 Obsah dotazníku.....	15
5.1.3 Distribuce dotazníků.....	18
5.2 Zpracování a vyhodnocení.....	18
5.2.1 Tvorba tabulek.....	18
5.2.2 Tvorba grafů.....	19
5.3 Výsledky.....	20
5.3.1 První část dotazníku.....	20
5.3.1.1 Shrnutí.....	27
5.3.2 Druhá část dotazníku- Preference jídla.....	28
5.4 Návrhy na zlepšení.....	29
5.5 Návrh článku.....	31
6. Závěr.....	32
Seznam zdrojů a literatury	
Přílohy	

1.Úvod

Má praktická maturita se zabývá vegetariánstvím z pohledu dětí na základních školách. Toto téma jsem si nevybrala jen tak náhodně. Sama jsem od útlého věku Lakto-ovo vegetariánkou, takže je mi toto téma přirozeně velmi blízké. Ale to není jediný důvod proč zrovna téma vegetariánství...

Ten kdo je vegetariánem, se určitě někdy setkal s nějakou narážkou na svou jinakost. A myslím si, že v návaznosti na to začne přemýšlet, proč? A právě tato skutečnost mě přivedla k mé práci. Reaguji tak moji vrstevníci proto, že už na základní škole mají leckdy falešnou představu o vegetariánství? Nebo je to tím, že mají vegetariánství zafixované jako úchylku, či vybíravost. Myslím si, že tyto otázky dříve nebo později napadnou každého vegetariána, který žije v České republice. Já na tyto otázky nikdy nedokázala rozumně odpovědět. A tak po dlouhých úpravách cílů vznikla práce, která se zabývá přímo tímto problémem a přesně těmito otázkami.

Dalším důvodem ke vzniku mé práce je, že i přesto, že jsem sama vegetariánkou odmala, mě nikdy nenapadlo, že něco takového jako je frutariánství, spadá pod vegetariánství. A nejen to. Je mnoho míst ve vegetariánství, které nejsou jasné ani mě, natož dětem, co se tak nestravují. A proto je dalším cílem této práce zjistit, jak by bylo možné takové věci objasnit dětem na základní škole, tak aby nebraly vegetariánství jako nemoc.

Přesný zájem této práce je, zda se názor dětí na vegetariánství tvoří z důvodu nedostatečných vědomostí o tomto tématu. Případnou nevědomost dětí se pokusit řešit a zamyslet se nad tím v čem je chyba a případně i jak tento problém řešit.

Výstupem z této práce by měl být článek, ve kterém by se čtenáři měli dozvědět, v čem je základní problém a jak ho případně vyřešit.

V první části jsou napsány základní informace o vegetariánství. Je to v podstatě souhrn základních informací k tomuto tématu. Kapitoly popisují, jak vzniklo slovo *vegetariánství* a definuje pojem vegetariánství. Kromě historie a osobností, které se ve vegetariánství za celá desetiletí objevili, jsou napsány i základní motivace k tomu stát se vegetariánem a dělení vegetariánství.

Praktická část obsahuje částečnou metodiku a hlavně výsledky. Zjišťuje níže zmiňované cíle pomocí použité metodiky. V této části si můžete prohlídnout grafy a tabulky vytvořené ze získaných materiálů a také doporučení, které se objeví i ve výsledném článku.

Nakonec jsou zde v přílohách dané veškeré grafy a tabulky, které byly během práce vytvořeny. Přiložené jsou také některé vyplněné dotazníky.

2. Cíle

Již během úvodu bylo částečně nastíněno, co jsou cíle této práce. Cíle bych však rozdělila na čtyři hlavní cíle:

1. Nastudovat si základní fakta o vegetariánství
2. Provést dotazníkový průzkum
3. Zjistit nápady na zlepšení
4. Napsat článek

Z mého pohledu nejdůležitější je provést dotazníkový průzkum. Jenže problémem těchto cílů je, že spolu úzce souvisejí a přímo na sebe navazují. Navíc obsahují mnoho dalších podcílů.

1. Nastudovat literaturu a sestavit dotazník
 - Nastudovat základní fakta o vegetariánství
 - Sepsat rešeršní část závěrečné práce
 - Z definice vegetariánství sestavit dotazník
 - Provést před výzkum
 - Provést zkušební rozdání dotazníků
2. Provést dotazníkový průzkum
 - Rozeslat dotazníky do škol na Praze 7
 - Provést samotný průzkum
 - Vyhodnotit a zpracovat dotazníky
3. Zjistit nápady na zlepšení
 - Názory od neodborníků
4. Napsat článek
 - Sepsání článku
 - Případná publikace

První cíl si dává za úkol nastudovat z literatury veškeré potřebné informace k sestavení dotazníku, ale zároveň i k sepsání první části závěrečné práce. K sestavení dotazníku bylo také potřeba provést před výzkum a to abych později mohla sestavit druhou část dotazníku, který najdete v příloze č.2. Cíle 2- 4 patří již spíše do praktické části, tedy již zmíněný první cíl jako jediný patří mezi teoretické cíle.

Cíl číslo 2 přímo navazuje na cíl 1, protože sestavení dotazníku přímo navazuje na dotazníkový průzkum. Je nejzákladnější z třech praktických cílů. Tento cíl se snaží zjistit názor a informovanost dětí na Praze 7, ve věkovém rozmezí 7-15. Dotazníky jsou následně potřeba vyhodnotit a zpracovat do podoby srozumitelné i pro běžného „laika“.

Po zpracování výsledků z dotazníků. Přichází další z cílů a to konzultace, které nevyžadují odborníky, protože hlavní záměr konzultací je, aby vyjádřili svůj názor a nápady na lepší informovanost dětí o tomto tématu.

A aby se o tomto tématu měli možnost dozvědět i jiní lidé, je tu poslední z cílů a to napsání článku. Článek vychází výsledku obou částí, takže jak výsledky z dotazníkového průzkumu, tak názory a rady jak je možné informovanost zlepšit.

3. Metodika

K možnosti se zabývat tímto tématem, je nutné tomuto způsobu stravování porozumět. Z tohoto důvodu jsem před zahájením výzkumu musela nastudovat literaturu o vegetariánství. Snažila jsem se najít, co největší počet literatury v českém jazyce, protože můj výzkum se týká dětí a celkově lidí s českou národností a tak nepředpokládám, že by četli literaturu o takovém tématu v jiném jazyce. Z této literatury jsem také čerpala při psaní teoretické části závěrečné zprávy.

Na splnění cílů, které jste si mohli přečíst v předchozí kapitole, jsem vybrala metodu dotazníkového průzkumu, který se podle mého názoru setká s mnohem větším úspěchem než rozhovory a to zvláště v případech, kdy se zajímám o názor dětí. Dotazník byl vytvořen přesně k potřebám této práce a to za pomoci již zmiňované literatury. První část se zaměřuje na jednotlivé části definice pojmu *vegetariánství* a v další části se dotazník zaměřuje na preference jídel u respondentů. Již zmiňovanou druhou část dotazníku jsem sestavovala za pomoci před výzkumem, který probíhal za pomoci lidí, kteří jedí maso. Těmto lidem jsem položila otázku jaké mají oblíbené bezmasé jídlo. Vzhled dotazníku a přesné formulace otázek můžete v kapitole č. 5.1 *Dotazník*.

Vyplňování dotazníků probíhalo za pomoci sedmi škol na Praze 7 (Gymnázium Přírodní škola o.p.s., ZŠ Strossmayerova, ZŠ T. G. Masaryka, ZŠ Bratrská, ZŠ Tusarova, ZŠ Trojská, ZŠ Letohradská). Tyto školy jsem oslovila pomocí e-mailu. Nejdříve jsem je oslovila s prosbou a školy, které reagovaly kladně jsem následně informovala blíže. V každé škole byl vybrán jeden ročník od druhé do deváté třídy, ve kterém byly během vyučovací hodiny dotazníky rozdány a následně vybrány zpět. První třídu jsem do výzkumu započítávat nemohla z důvodu, že by děti měly problémy s tím mi dotazník vyplnit. Při vyplňování dotazníku dětem neměly být poskytovány informace, které by obsahoval dotazník. Výsledky z dotazníků tedy obsahují opravdické znalosti dětí.

U vyplňování dotazníků jsem nebyla přítomna a proto jsem později došla do školy pro již vyplněné dotazníky. Dotazníky jsem zpracovávala okamžitě poté, co jsem je získala a mohla zpracovat. Zpracování probíhalo ve třech fázích a to ve fázi zpracování třídních výsledků do jedné tabulky a následná část zpracování veškerých dat. Poslední část a to tvoření grafů z informací zjištěných z dotazníků bych spíše přiřadila do části výsledků. O obou částech zpracování si podrobněji můžete přečíst v kapitolách *Tvorba tabulek* a *Tvorba grafů*.

Při náhodných rozhovorech jsem zavedla téma na zlepšení vzdělání o vegetariánství. Tímto způsobem jsem se dozvíдалa názory obyčejných lidí, lidí zasvěcených do tématu, ale i od žactva. Názory jsem zapisovala anonymně.

4. Teoretická část

4.1 Vegetariánství

V této kapitole bych chtěla těm, kteří ve vegetariánství nejsou úplně schopni orientovat, odhalit úplné základy, podle kterých jsem také sestavovala dotazník. Seznámíte se základy, které by jste k pochopení praktické části měli znát.

4.1.1 Pojem vegetariánství

Vegetariánství je způsob stravování a filosofie, při kterém jsou podle přísnosti, ze stravy vyloučeny některé živočišné produkty a to hlavně maso (většinou i včetně ryb). Mimo to často vyřazují ze stravy i sádlo, želatinu apod., ale to většinou záleží i na smýšlení člověka. Vegetariánství je povětšinou bráno jako styl života. Vegetariáni totiž mnohem více řeší svou životosprávu a to i v jiných oblastech než je stravování, a proto se často stává, že například nepijí alkohol a nekouří. Někteří z nich také odmítají některé druhy oblečení a to konkrétně kousky oblečení vyrobeného z materiálu, při kterém bylo zabito nějaké zvíře (např.: kůže, kožešina, hedvábí aj.). Často se také můžete u vegetariána setkat s tím, že odmítá kosmetiku testovanou na zvířatech, nebo aktivity, které se neřídí podle práv zvířat. Do těchto aktivit se započítávají například cirkusy.

Je mnoho pojmů, ze kterých slovo *vegetariánství* mohlo vzniknout. Název vegetariánství podle některých zdrojů vznikl z anglického *vegetable*¹, ale jedna z nejpravděpodobnějších verzí je, že slovo vzniklo z latinského slova *vegetus*, které znamená *plný života, svěží, živý*.²

4.1.2 Typy vegetariánství

Pojem vegetariáni je velmi široký a proto se v literatuře často setkáte s rozdělením do několika menších podskupin, které se liší množstvím odmítnutých živočišných produktů. Všechny podskupiny mají však stejný základ, kterým je odmítání maso a jiných jatečných produktů.

Semi-vegetariánství

V případě semi-vegetariánů jde o velmi zlehčenou formu vegetariánství. Semi-vegetariáni odmítají pouze některé druhy masa a to hlavně maso tzv. červené, do kterého se počítá vepřové, hovězí atd. Nadále jim však nedělá problém konzumovat ryby, plody moře, či drůbež. V tomto případě se tedy nejedná až tak o vegetariánství.

Pesco-vegetariánství

Tento druh vegetariánů na rozdíl od semi-vegetariánů nekonzumuje ani drůbež. Z živočišných produktů jedí ryby, plody moře, vejce a mléčné výrobky.

Lakto-ovo vegetariánství

Lakto-ovo vegetarián odmítá pouze konzumaci masa, ale mléko (*lakto*) a vejce (*ovo*) běžně konzumuje. Z tohoto důvodu je lakto-ovo vegetariánství nejrozšířenější nejen v České Republice, ale i v celé Evropě. Pod pojmem vegetarián je v hovorů velmi často myšlen lakto-ovo vegetarián.

Lakto vegetarián

Lakto vegetarián se skoro shoduje s předchozím druhem vegetariánství. Tímto pojmem je myšlen vegetarián, který ze své stravy, kromě masa, vyloučil i vejce.

Ovo vegetarián

Tím, že je z názvu odloučena část *lakto* víme, že se jedná o lidi, kteří sice jedí vejce, ale

1 Zdroje: <http://www.etymonline.com/index.php?term=vegetarian> a oxford english dictionary

2 Zdroje: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vegetari%C3%A1nství>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Vegetari%C3%A1nství>

ne Konzumují mléčné výrobky a samozřejmě také maso.

Vegan

Vegani už ze svého jídelníčku vyřazují veškeré živočišné produkty, což znamená, že nejedí vejce, mléčné výrobky, želatinu a většinou ani med. Vegani se těmto produktům nevyhýbají jen ve stravě, ale i v ostatních stránkách svého života. Odmítají například nosit kožené boty, vlnu, lojová mýdla a jiné produkty z živočišných složek.

Vitariánství

Je již jedno z méně častých druhů vegetariánství. Jedná se totiž o stravu, ve které se objevují pouze tepelně neupravované pokrmy. Vitariáni často tvrdí, že poškozením se zničí enzymy a výživná část rostliny.

Frutariánství

Frutariánství se také počítá mezi méně časté druhy vegetariánství. Je to striktní forma veganství, při které se do stravy zahrne pouze ovoce, některé druhy zeleniny, ořechy, semena a jiné plody. Frutariáni navíc prosazují, že při sklizení nesmí být rostlina, ze které je plod utržen, poškozena. Právě tento způsob podporuje hlavní myšlenku frutariánství, která se snaží o uznání rostlin jako plnohodnotný živý organismus.

Makrobiotika

Makrobiotika je strava, která využívá převážně celá zrna a fazole. Myšlenka makrobiotiky je v mnoha ohledech hodně podobná myšlence frutariánství.

4.1.3 Důvody

Důvodů proč se člověk rozhodne vyloučit ze své stravy je mnoho. A protože každý má svůj důvod a proto bych chtěla Vám nastínit alespoň čtyři základní směry, kterými se lidé podle některých zdrojů³ nejčastěji vydávají.

Podpora zdraví, nebo uzdravení

Tento důvod je jeden z nejčastěji zmiňovaných. V dnešní době je vegetariánská strava nejen takzvaně zdravá, ale dokáže zabránit mnohým onemocněním. U vegetariánů se mnohem méně vyskytuje obezita, či chronické choroby jako jsou srdeční onemocnění, hypertenze, cukrovka 2. typu, nebo určité typy rakoviny.

Prosazování úcty k životu

Často se stane, že když se člověk rozhodne být vegetariánem, začne brát ohled i na planetu jako celek.

Během roku se zabíjí desítky miliard potravinových zvířat a je to právě chov těchto živočichů, o kterém má většina lidí naprosto mylnou představu. Zvířata jsou už během života chovaná v leckdy až nehumánních podmínkách. Tento důvod můžeme vzít i z jiného pohledu a to z pohledu, že si člověk prosazuje úctu ke svému vlastnímu životu a to tím, že nejí maso. A právě z důvodu vést úctu k životu těchto i jiných zvířat, se někteří lidé radši zřeknou masa.

Ochrana životního prostředí

Mnoho lidí, kteří přejdou na vegetariánskou stravu si začne uvědomovat, že určité zdroje nemůžeme využívat takovým způsobem jako se využívají v současné době. Například ve Spojených Státech se odhaduje 50% veškeré spotřebované vody se využívá na chov hospodářských zvířat. A tak i tento fakt může motivovat některé lidi k zamyšlení a k případné změně stravy.

Náboženské, nebo filozofické principy

Dalším způsobem jak se dostat ke vegetariánství je, že je například vychován v nějakém náboženství nebo filosofii, která myšlenku vegetariánství podporuje. Člověk tak nemusí být nutně vychován, protože se k těmto myšlenkám může dostat i sám v dospělosti.

3 MELINOVÁ, Vesato a Brenda DAVISOVÁ. *Průvodce (začínajícího) vegetariána*. 1. vyd. AK, 2008, 3- 9. ISBN 978-80-904291-0-9.

Z náboženství například buddhismus, jainismus, taoismus, hinduismus, či Církev adventistů sedmého dne (odvětví křesťanství) mají ve svém základním učení uvedenou i vegetariánskou a veganskou stravu. Východní náboženství prosazuje tento způsob z důvodu soucitu s živými tvory, adventisté sedmého dne spíš, protože to vnímají jako přínos pro zdraví.

4.2 Vegetariánství v čase

4.2.1 Stručná historie vegetariánství

Dalo by se říct, že první zmínky pochází například z biblického Písma svatého v knize Genesis, kde je právě sdělováno Adamu a Evě, co je jim dovoleno jíst:

Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm“.

Genesis 1:29

Jinak se také dá říci, že první zmínka pochází z 1. stol. př. n. l. z Indie a z Řecka. Vegetariánství v historii patřilo spíše do zvyků určitých národů a kultur.

Dále se však vyvíjelo vegetariánství převážně v jednotlivých světadílech a proto jsou zde jednotlivě rozepsány některé ze světadílů.

Asie

Asie je díky náboženství, které zde převládá, kolébkou vegetariánství. Vegetariánství se uchytilo především v budhismu, taoismu, hinduismu a bráhmanismu. Díky víře v reinkarnaci se snaží nejíst maso, aby náhodou nesnědli svého předka. Tyto zvyky se v některých částech Asie dochovali do dnešní doby. Tyto tradice jsou například od šestého století v Japonsku. Největším problémem však je, že jak jde čas začíná se maso jíst mnohem častěji než bylo dříve zvykem a problémem je, že se tento způsob života dostává i k národům, které tyto způsoby života nevyznávají. Jako příklad si můžeme vzít národ Hinzů:

V 30. letech minulého století se badatelé setkali s národem, který čítal asi 30 000 lidí a žil v údolí řeky Hunza. Jejich hlavní stravou bylo už velmi dlouho převážně ovoce, ořechy, zelenina, dále obiloviny. Maso jedli pouze v případě, že bylo potřeba porazit krávu, či kozu. Tato událost se děla tak 2- 4 krát do roka. Jinak mají velmi dobrým zdravím a možná i proto se dožívají velmi vysokého věku- 90- 110 let.

Od této doby se však stav velmi změnil. Z národa Hinzů dnes zbývá jen pár obyvatel, kteří pózují před fotoaparáty turistů. A to z důvodu, že mladí Hinzové se nechali naverbovat do pákistánské armády, kde se začali uchylovat k drogám, alkoholu a cigaretám. Domů si však mimo to dovezli pohlaví nemoci a choroby, se kterými by se normálně do styku vůbec nedostali.

Severní a Jižní Amerika

V Americe vyznávali vegetariánskou stravu hlavně Indiáni. Dodnes přežívají některé indiánské kmeny, které se vyznačují výjimečným zdravím. Jedná se například o otomské, okinavké a apalačské Indiány, kteří konzumují maso výjimečně. Jednou z těch významnějších vegetariánských osobností je Silvester Graham, který na základě informací o vegetariánství v Evropě (přesněji z Angli a Německa) později vynalezl nový způsob pečení chleba z celozrnné mouky. V dnešní době však vegetariánství začíná stávat populární a to zejména ve Spojených Státech, kde počet vegetariánů velmi rychle roste. V

tomto případě je potřeba pojem upřesnit, protože se velmi často setkáváte s případy, kdy se jedná o lakto-ovo vegetariány, kteří se svou životosprávou moc neřeší.

Afrika

V Africe se od nepaměti pěstovalo obilí, ze kterého staří Egyptané pekli chleby, které později dodávali do celého Středomoří. Z výzkumů žaludečního a střevního obsahu mumii bylo dokázáno, že jejich stravu tvořily především potraviny rostlinného původu. Potvrzují to i zápisy z dob, kdy se stavěli pyramidy. V těchto zápisech jednoznačně vyplývá, že v době stavby se otroci živili výhradně vegetariánskou stravou, při níž dosahovali vynikajících pracovních výsledků. Ve většině částí Afriky se do dnešní doby drží tento způsob života a to v některých částech i díky náboženství.

Evropa

Vegetariánství jako specifická soustava výživy přišlo do Evropy ve starověku pravděpodobně z Asie – od bráhmanů, jogínů, buddhistů a stoupenců Zarathustry. Evropské národy, které nebyly tak bohaté, většinou byly více zaměřené na rostlinnou stravu. S úpadkem Římské říše, však vegetariánství téměř zaniká. Udrží se jen v některých klášterech. Až v renesanci se vegetariánství oživuje ve veškerých společenských vrstvách. Poměrně dlouhou dobu je však vegetariánství ve společnosti ojedinělé. Postupně je zakládán moderní vegetarianismus. Myšlenky vegetariánství podporovala v té době celá řada myslitelů, literátů, duchovních a filosofů. V polovině 19. století zažívá vegetariánství velký rozmach. Vzniká velké množství vegetariánských společností a hnutí a jako příklad může být anglická *vegetarian society*, která byla založena v roce 1847. V době, kdy již zmiňovaný Silvester Graham vynalezl nový způsob pečení chleba, se začali v Evropě zakládat vegetariánská sanatoria a první vegetariánská Církev adventistů sedmého dne. V roce 1865 byla také s největší pravděpodobností vydána první kniha o vegetariánství v češtině.

Za první a druhé světové války se díky bloádě omezil přísun zejména masa a cukru. Během válek patologové z celé Evropy vyzkoumali, že téměř vymizely nemoci týkající se srdce a cév, a také se snížil výskyt různých zažívacích nemocí, jako jsou rakoviny a cukrovky. Když se po válce začalo stravovat ve starém režimu, začala na tyto nemoci umírat větší počet lidí. Z tohoto důvodu vegetariánství po první a později i druhé světové válce ztratilo nádech kultu a dostalo více vědeckého rázu. Po válce se zároveň u lékařů, začaly objevovat hlasy, že vegetariánství je v určitých etapách nevhodné. Postupem času se však nejedním pokusem dokázalo, že vegetariáni nejen, že nemají problémy, ale že mají nižší úmrtnost.

4.2.2 Osobnosti vegetariánství

V historii se objevovalo vegetariánství velmi často akorát nikdy nebylo nijak pevně stanoveno. Z důvodu, že cíl této práce není zdokumentovat historii a představitele vegetariánství, pokusím se zde vyjmenovat ty nejdůležitější osobnosti.

4.2.2.1 Osobnosti v čase

V době před Kristem se jedná například o řeckého filosofa, matematika, zakladatele Pythagorejské školy: Pythagoras, který údajně nekonzumoval maso ani vejčeka po celý svůj život a to z důvodu, že věřil v převtělování. Z dnešního pohledu byste mohli mezi vegetariány zařadit i Platóna a Sokrata. Do historie vegetariánství se významně zapsal římský filosof Ovidius. Dále se samozřejmě jednalo o Buddhu.

V této době žil i Ježíš, který se během svého života zmiňoval i vegetariánství. Samozřejmě se o tom dá velmi snadno spekulovat, ale důkazem může posloužit jeden z jeho citátů:

„A maso zabitých zvířat v jeho těle se stane jeho vlastním hrobem. Protože, pravím vám, kdo zabíjí, zabíjí sama sebe, a kdokoliv jí těla zabitých zvířat, jí tělo smrti.“
(z esejského Evangelia míru)⁴

Později ve starověku přibývá vegetariánů a to z důvodu, že v této době se začali stavět do role vegetariánů lidé, kteří se pro takový způsob života rozhodli z důvodu etického. Jeden z nejznámějších je dnes římský filosof a básník se jménem Seneca. Tento muž se ke svému vegetariánství vyjádřil těmito slovy:

„Jestliže jsou pythagorejské zásady zdržování se masa správné, napomáhají nevinnému životu. Jestliže nejsou správné, učí nás alespoň šetřit život. A jestliže se zbavím své ukrutnosti, není to vůbec žádná ztráta.“

S rozšířením křesťanství ve středověku vegetariánství postupně vymizelo a tak není divu, že největší počet vegetariánů tvořili mniši. V dnešní době je známý vegetarián a také italský mnich Sv. František z Assisi, který žil většinu času v chudobě a také možná proto byl vegetarián.

Šestnácté století na vegetariány také moc hojné není, přesto se zde najde tak výjimečný vegetarián jako je Leonardo Da Vinci italský malíř, sochař, inženýr a architekt, který bojoval proti konzumaci zvířat: *„V mládí jsem se zřekl jedení masa a přijde ještě den, že lidé mně podobní se budou na zabíjení zvířat dívat tak, jako se dnes dívají na zabíjení lidí“*.

V 18. století se stává vegetariánství lehkou módou a tak se nemůžeme divit, že v této době roste počet vegetariánů. K vegetariánství se přidávají dokonce takové kvality jako je Voltaire, známý francouzský spisovatel, hlasatel náboženské, politické a sociální svobody. Nebo již výše zmiňovaný Silvester Graham, který zajistil nové objevy pro vegetariánskou stravu.

V 19. století se více než kdekoli v Evropě začalo rozvíjet vegetariánství v Anglii. Nejvýznačnějším obhájcem eticky motivovaného vegetariánství, na začátku 19. století, byl Percy Bysshe Shelley, anglický romantický básník, který napsal mnoho esejí o vegetariánství. Dále jsou tu další významní vegetariáni jako ruský spisovatel Lev Nikolajevič Tolstoj. Jeho zásluhou je rozvoj ideje vegetariánství na přelomu 19. a 20. století v Evropě. Tolstoj je narozen v r. 1828, na vegetariánství přešel, když mu bylo něco okolo 60ti let a začal propagovat tento způsob výživy především z pohledu filosofického,

4 Zdroje: <http://zdrava-vyziva.doktorka.cz/slavni-vegetariani-jejich-citaty/>

ale také etického.

Během 20. století Mahátma Ghándí, indický vůdce a společenský reformátor, razil zásadu o nenásilí na zvířatech a velmi zasloužil o zpopularizování vegetariánství. Své názory s největší pravděpodobností stavěl na základech svého buddhistického vyznání. George Bernard Shaw byl anglický dramatik, prozaik a esejista irského původu, nositel Nobelovy ceny za literaturu za rok 1925, ale mimo jiné i vegetarián, který konzumaci masa často přirovnával ke kanibalismu. Podobně na tom byl i slavný fyzik a taktéž nositel Nobelovy ceny- Albert Einstein.

V této době se také začíná propagovat vegetariánství v České Republice a o to zasloužil převážně český humanista Přemysl Pitter, který byl mimo jiné i evangelický publicista a jak už bylo řečeno, propagátor vegetariánství. Dalším českým vegetariánem je Franz Kafka, který byl zároveň pražský, německy píšící spisovatel židovského původu a jeden z literárně nejvlivnějších a nejocetňovanějších spisovatelů 20. století. Slavný malíř František Kupka byl taktéž vegetariánem a nejen on, i první československý prezident T. G. Masaryk byl údajně vegetariánem. Často se také spekuluje o možnosti vegetariánství u Adolfa Hitlera.

4.3 Vegetariánství v číslech

Celkový počet vegetariánů na celém světě, se odhaduje téměř na jednu miliardu lidí. Nejvyšší procento vegetariánů je zastoupeno v Indii, kde se jejich počet odhaduje na 17,5 %. Indie je považována za místo vzniku vegetariánství hlavně díky náboženství v oblasti. Je však zajímavé, že za poslední dva roky se podle studie Harris Interactive, kterou nechala vypracovat společnost Vegetarian Resource Group, počet vegetariánů v USA zdvojnásobil.

V následující tabulce můžete porovnat procentuální počet vegetariánů v České republice s počtem v jiných zemích.

<u>Česká republika</u> Obyvatelé: 10.2 miliony Počet vegetariánů v zemi 1-2 % (podle odhadů 200 000 lidí) (zdrojů: StemMark činnost, Praha, Česká republika)	<u>Indie</u> Obyvatelé : 997.5 miliony Počet vegetariánů v zemi : mezi 15-20 % (tvoří 70% veškerých vegetariánů) <u>Spojené království</u> obyvatelé : 59.5 miliony Počet vegetariánů v zemi: 9 % (více v mladší věkové skupině) (ICM Daily Telegraph, 2001) <u>Švýcarsko</u> obyvatelé: 7.1 miliony Počet vegetariánů v zemi: 9% podle Nutritrend, (odhad okolo 4% je asi více realistický) (zdroje: Švýcarská unie pro vegetariánství) <u>Švédsko</u> obyvatelé: 8.8 miliony Počet vegetariánů v zemi: přinejmenším 7% (zdroj: Švédská Veganská společnost) <u>USA</u> obyvatelé: 278.3 miliony Počet vegetariánů v zemi: 4 % (zdroje : CNN volby, 15. července 2002) <u>Francie</u> Obyvatelé: 58.6 miliony Počet vegetariánů v zemi: méně než 2 % (zdroje: Vegetarienne)
---	---

	<u>Slovensko</u> Obyvatelé : 5.4 miliony Počet vegetariánů v zemi : 1% (zdroje :Slovenská vegetariánská společnost)
--	---

Jak jste si mohli všimnout procentuální počet vegetariánů v naší zemi moc vysoký není, ale přesto se Česká republika drží okolo průměrného počtu. V roce 1998 se podle Krcha (via Dvořáková-Janů, 1999) za vegetariány označilo 2- 3% obyvatel. Od této doby však do roku 2008 počet klesl na 2%.

5 Praktická část

5.1 Dotazníky

Na začátku této práce byla už jednou metodika rozebrána. V tuto chvíli bych se však chtěla zaměřit na metodiku praktické části a to s mnohem větší podrobností než s jakou byla rozebrána na začátku.

K této práci byla vybrána jediná možná metoda a to dotazníkový průzkum. Tato metoda se totiž může setkat s větším úspěchem než rozhovory. Dotazník byl vytvořen přesně k potřebám této práce. Zaměřuje se na jednotlivé části definice pojmu *vegetariánství*.

5.1.1 Tvorba dotazníku

Tvorba dotazníku začala odbornou konzultací s Hanou Havlůvou. Kde bylo upřesněno na jakou věkovou skupinu bude dotazník orientován, jakou formou bude distribuován a čeho by se měli dotazy týkat. Tím se také ujasnilo okolo jakého čísla se bude pohybovat počet otázek a kolik částí dotazník bude mít.

Konkrétní otázky byly sestaveny podle definic vegetariánství z různých zdrojů.

Pro sestavení osmé otázky jsem potřebovala provést před výzkum, ve kterém jsem se ptala lidí, kteří maso jedí, na jejich oblíbená bezmasá jídla. Z odpovědí jsem vybrala vhodná jídla a z nich jsem sestavila již zmiňovanou poslední otázku dotazníku.

První týden v září proběhlo zkušební rozdělení dotazníků, ve kterém bylo cílem zjistit délku vyplňování dotazníků pro lepší informovanost škol.

5.1.2 Obsah dotazníku

Dotazník obsahuje 8 otázek týkajících se vědomostí a názorů dětí na vegetariánství a bezmasou stravu. Dotazník je pomyslně rozdělen na dvě části. Hned v úvodu dotazníku je položena otázka na pohlaví a věk respondenta.

V první části se jedná spíše o vědomosti dítěte a tomu jak dítě vegetariány vnímá. Je zde kladen důraz na to zda mají základní znalosti a třeba zda dokáží rozlišit mezi jednotlivými druhy vegetariánů. Jedná se o otázky pouze kroužkovacího typu. U několika otázek je možnost zakroužkovat více než jednu odpověď. Tato část obsahuje 7 otázek.

V druhé části dotazníku je jediná otázka, která se zaměřuje na vztah dětí k bezmasé stravě. Otázka jako jediná není kroužkovacího typu. Dítě připisuje k předem vybraným jídlům čísla od jedné do deseti podle svých preferencí. Z této otázky se pak dá snadno zjistit, zda se děti přiklánějí spíše k zdravým, či nezdravým jídlům.

Dotazník

Tento dotazník je součástí ročníkové práce na téma vegetariánství.
Děkuji za vyplnění.

Kolik je ti let:

holka / kluk

1. Zaškrtni, co všechno z nabídky vegetarián jí:
 - a) vajíčka
 - b) ryby
 - c) sádlo
 - d) med
 - e) gumové medvídky
2. Jí vegetariáni mléčné výrobky?
 - a) ano, určitě
 - b) ano, ale jen někteří
 - c) spíš ne
 - d) rozhodně ne
3. Vyber důvody, které podle Tebe vedou k rozhodnutí stát se vegetariánem:
 - a) zdravotní důvody
 - b) chce ochránit životního prostředí
 - c) náboženské důvody
 - d) prosazuje úctu k životu
 - e) chce být „in“
4. Myslíš, že vegetarián řeší, z čeho má oblečení?
 - a) rozhodně ano
 - b) spíše ano
 - c) spíš ne
 - d) rozhodně ne
5. Jak vnímáš vegetariánství?
 - a) jako úchylku
 - b) jako životní styl
 - c) jako vybíravost, jí se přece všechno
 - d) neřeším je, takže nevím
6. Vyber jednu možnost:
 - a) lakto- ovo vegetarián nejí věci s laktózou a ovoce
 - b) lakto- ovo vegetarián nejí mléčné výrobky a vajíčka
 - c) lakto- ovo vegetarián jí věci s laktózou a ovoce
 - d) lakto- ovo vegetarián jí mléčné výrobky a vajíčka
7. Vyber jeden rozdíl, který je podle tebe mezi veganem a vegetariánem?
 - a) vegani vylučují veškeré živočišné produkty
 - b) myslím, že tam rozdíl není
 - c) vegani jí pouze tepelně neupravované jídla
 - d) vegani jedí i ryby

8. Označuj jídla podle toho, jak je máš rád/a (1= 😊 , 10= 😞):

_____ špagety s rajskou omáčkou

zeleninový salát s fazolemi _____

cheeseburger _____

toasty s rajčetem a sýrem _____

_____ hranolky s kečupem

čočková polévka _____

_____ grilovaná zelenina

_____ rýže s dušenou zeleninou

smažený sýr s bramborovou kaší _____

_____ ovocný salát

5.1.3 Distribuce dotazníků

Nejdříve jsem požádala o pomoc osm škol na Praze 7 a to pomocí mailu. Školy, které reagovaly kladně jsem následně blíže informovala. U některých škol jsem se setkala s obrovskou ochotou, ale to nemusí být vždy. Z tohoto důvodu se domluva velmi prodloužila. Nakonec mi přece jen s vyplňování dotazníků pomohlo sedm škol a to Gymnázium Přírodní škola o.p.s., ZŠ Strossmayerova, ZŠ T. G. Masaryka, ZŠ Bratrská, ZŠ Tusarova, ZŠ Trojská a ZŠ Letohradská. V každé škole byl vybrán jeden ročník od druhé do deváté třídy, ve kterém byly během vyučovací hodiny dotazníky rozdány a následně vybrány zpět.

Jsou zde dvě školy, kde by se mohli setkat s problémem, že je zde více ročníků. Těmito školami myslím Přírodní školu, kde je 9. ročník vybrán do výzkumu, ale přidala jsem i dotazníky z před výzkumu v 7. třídě.

A druhou matoucí školou je ZŠ Strossmayerova, která má zastoupené tři třídy, oficiálními třídami jsou 8. a 6. ročník a z 9. třídy mi pár žáků chtělo pomoci vyplněním dotazníků. A nakonec se díky tomu dá i porovnávat znalosti ve vztahu stejný věk, ale jiná škola a nebo také stejná škola, ale jiný věk. Dvě hlavní třídy jsou v této škole z důvodu pasivního přístupu několika oslovených škol.

První třídu jsem do výzkumu započítávat nemohla z důvodu, že by děti měly problémy s tím mi dotazník vyplnit. Při vyplňování dotazníku dětem neměly být poskytovány informace, které by obsahoval dotazník. Výsledky z dotazníků tedy obsahují opravdické znalosti dětí. Dotazníky byly rozdávány bez mé přítomnosti a proto jsem si následně došla do dané školy pro vyplněné dotazníky.

5.2 Způsob zpracování a vyhodnocení

Dotazníky jsem zpracovávala okamžitě poté, co jsem je získala a mohla zpracovat. Zpracování probíhalo ve dvou fázích a to ve fázi zpracování třídních výsledků a následná část zpracování veškerých dat. Zpracování mělo však ještě jednu část a to tvoření grafů z informací zjištěných z dotazníků.

5.2.1 Tvorba tabulek

Začala jsem tím, že jsem si dotazníky z jedné třídy rozdělila na dvě části podle pohlaví. V první části dotazníku byly otázky kroužkovacího typu, a proto jsem vždy pouze sečetla kolikrát bylo daná odpověď v otázce zaškrtnuta. Tento údaj jsem následně zanesla do tabulky vytvořené přesně pro tuto práci, které jsem po konzultaci s Mgr. Lindou Langerovou vytvořila v programu Open Office.org Calc. U některých otázek měli děti možnost zaškrtnout více odpovědí, proto se u těchto otázek neshoduje počet zaškrtnutých písmen s počtem respondentů.

Velmi podobným způsobem jsem pokračoval v druhé fázi. Čísla z tabulek jsem sečetla do souhrnné tabulky, ze které se dalo pak velmi snadno vypočítat většinový názor.

S poslední otázkou a tedy i druhou částí, se pracovalo výrazně snadněji. Děti jídla obodovala čísla od jedné do deseti a já jejich body přenesla do zvláštní tabulky. Za každé jídlo jsem pak sečetla body a vytvořila nejdříve zvlášť průměr preferencí dívek a zvlášť chlapců a následně i třídní průměr. V tabulkách (příloha č. 3) jsem následně podle popularity seřadila jídla do pořadí od 1 do 10.

V druhé fázi jsem třídní průměr přenesla do tabulky, do které jsem postupně vložila veškeré třídní průměry jídel a nakonec jsem i tato čísla zprůměrovala, takže vznikl celkový průměr jídel. Jídla s celkovým průměrem jsem taktéž srovnala podle preferencí, tato tabulka je rozebraná ve výsledcích, kde si ji také můžete prohlédnout.

5.2.2 Tvorba grafů

Grafy se při této práci vytvářeli pouze pro první část dotazníků a to ještě pouze souhrnné. Grafy jsem si vytvářela pro potřeby této práce v programu Open Office.org Writer. Z tabulek, jejichž tvorba je popsána v předchozí kapitole, se dalo velmi snadno vyčíst kolik žáků je pro danou odpověď. Do grafu jsem však nemohla vepsat přesný počet zaškrtnutí, protože v každé třídě je jiný počet respondentů a proto by výsledky byly silně nepřesné. Z tohoto důvodu jsem nejprve vypočítala procentuelní počet zaškrtnutí, který jsem následně přepsala do tabulky dat. Tímto způsobem jsem postupovala u veškerých odpovědí. Podle zmíněné tabulky se později vytvořil graf s přesnými informacemi.

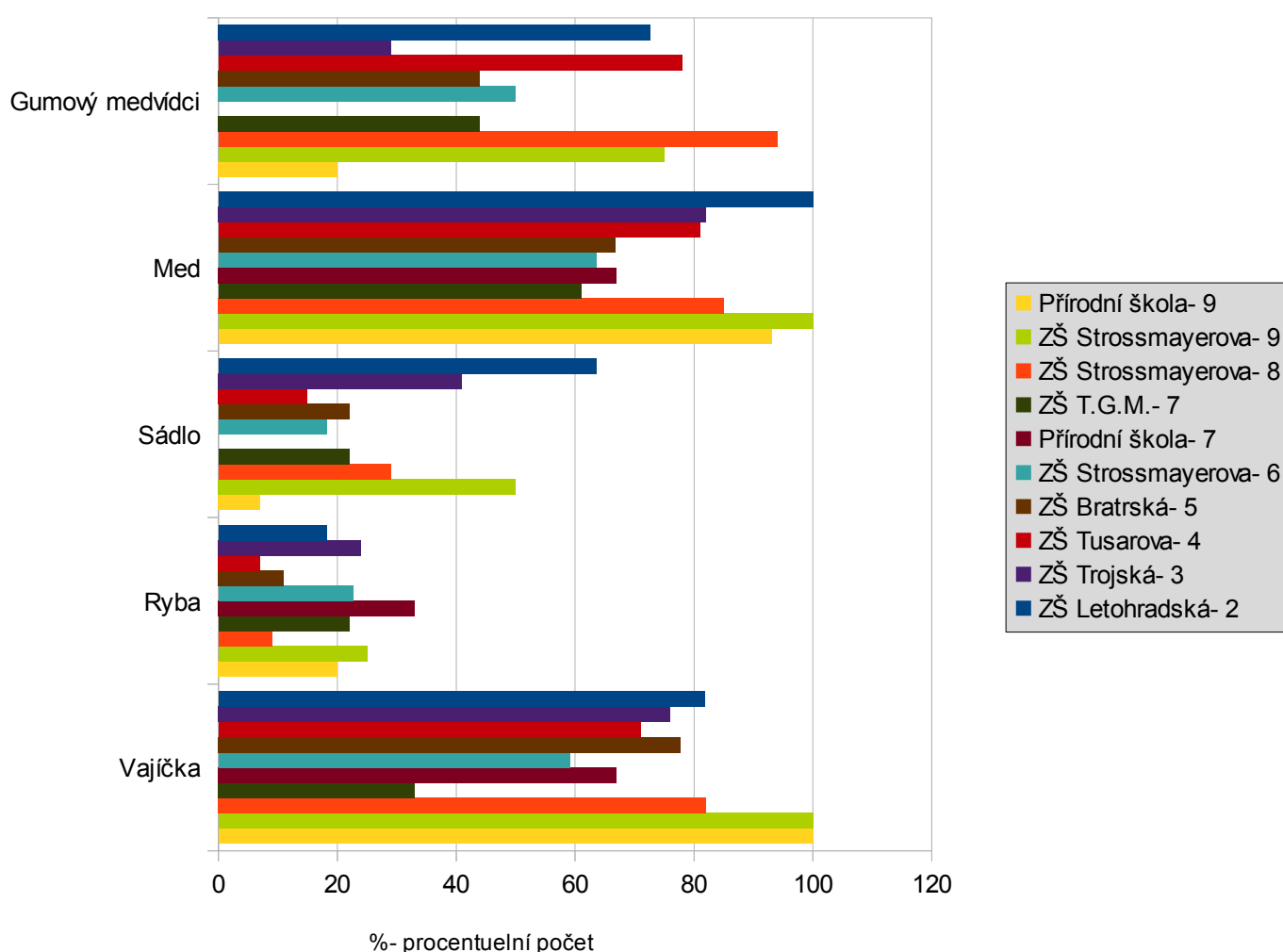
5.3 Výsledky

Jak již bylo řečeno, nebyl dotazník příliš obsáhlý (8 otázek) a zaměřoval se na definici, kterou by měl každý, kdo ví co to je vegetariánství, znát. Pro vyšší přehlednost byly vytvořeny tabulky, ve kterých se snadno orientuje. Každá škola měla svou vlastní, tyto tabulky se nacházejí v přílohách (příloha č. 3). Zde jsou rozebrány pouze souhrnné grafy a tabulka. V každé tabulce jsou rozlišena pohlaví a tak se dá snadněji zjistit, zda jsou vědomosti lepší u dívek, či chlapců.

5.3.1 První část dotazníku

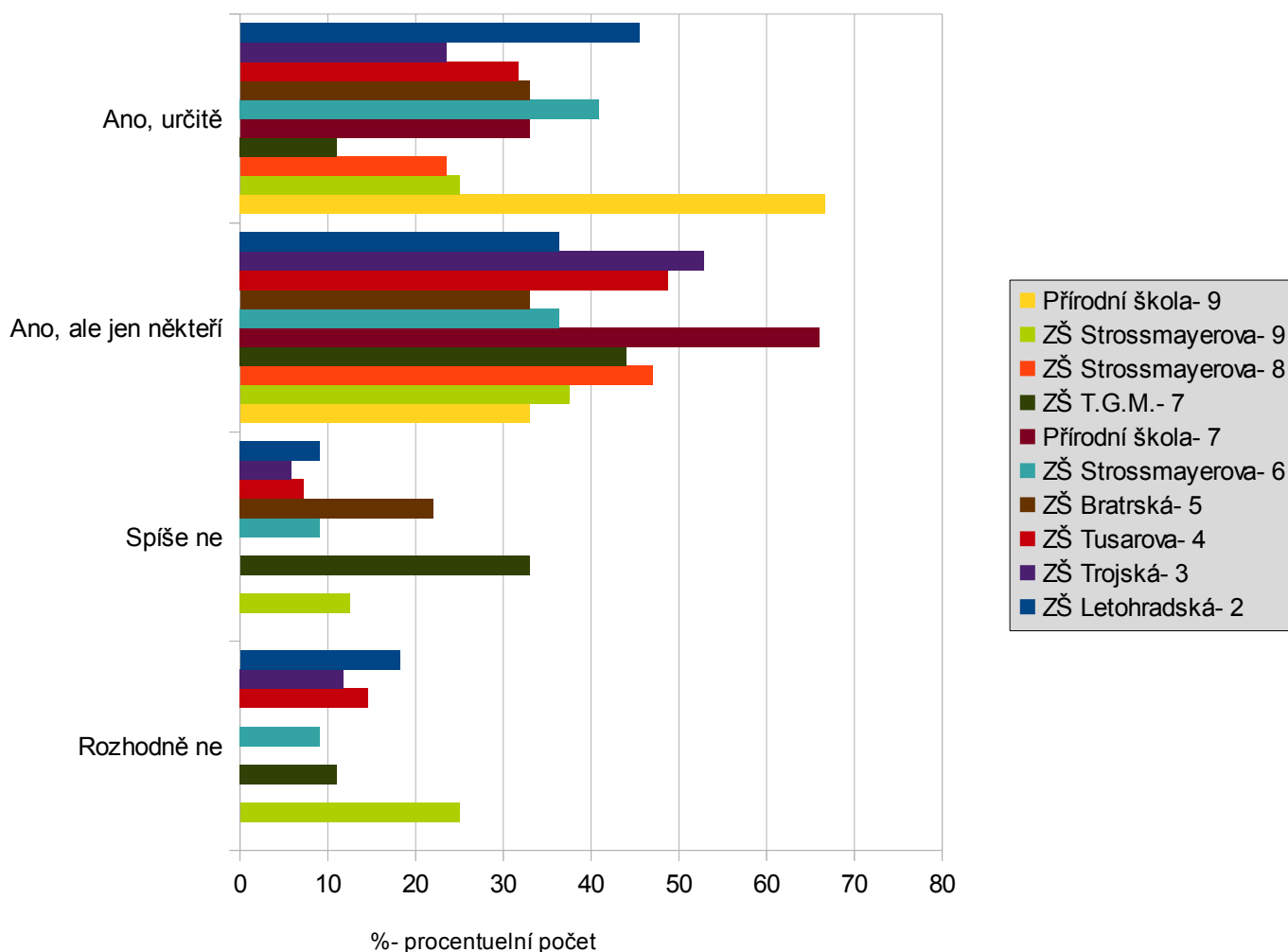
V této části budou rozebrány odpovědi na jednotlivé otázky a to pomocí vytvořených grafů.

1. Co z nabídky vegetarián jí:

S největším úspěchem se ve většině třídách setkala vajíčka, med a gumový medvídci. Zjištěním však je, že nezáleží na věku. Například odpověď *sádlo* získala více jak 40% ve třetí a deváté třídě. V tomto případě děti převážně tuší, co vegetariáni jedí, ale přesto jsou v těchto místech určité nejistoty a možná i přesvědčení o nepravdivých informacích. Odpověď *vajíčka* získala přesně 130 zaškrtnutí. O jedno zaškrtnutí navíc má odpověď *med*, u které 57,3 % tvořili chlapci. 109 respondentů zvolilo i odpověď *gumový medvídci*. Odpověď *ryba* pak 28 a odpověď *sádlo* překvapivě 44 zaškrtnutí.

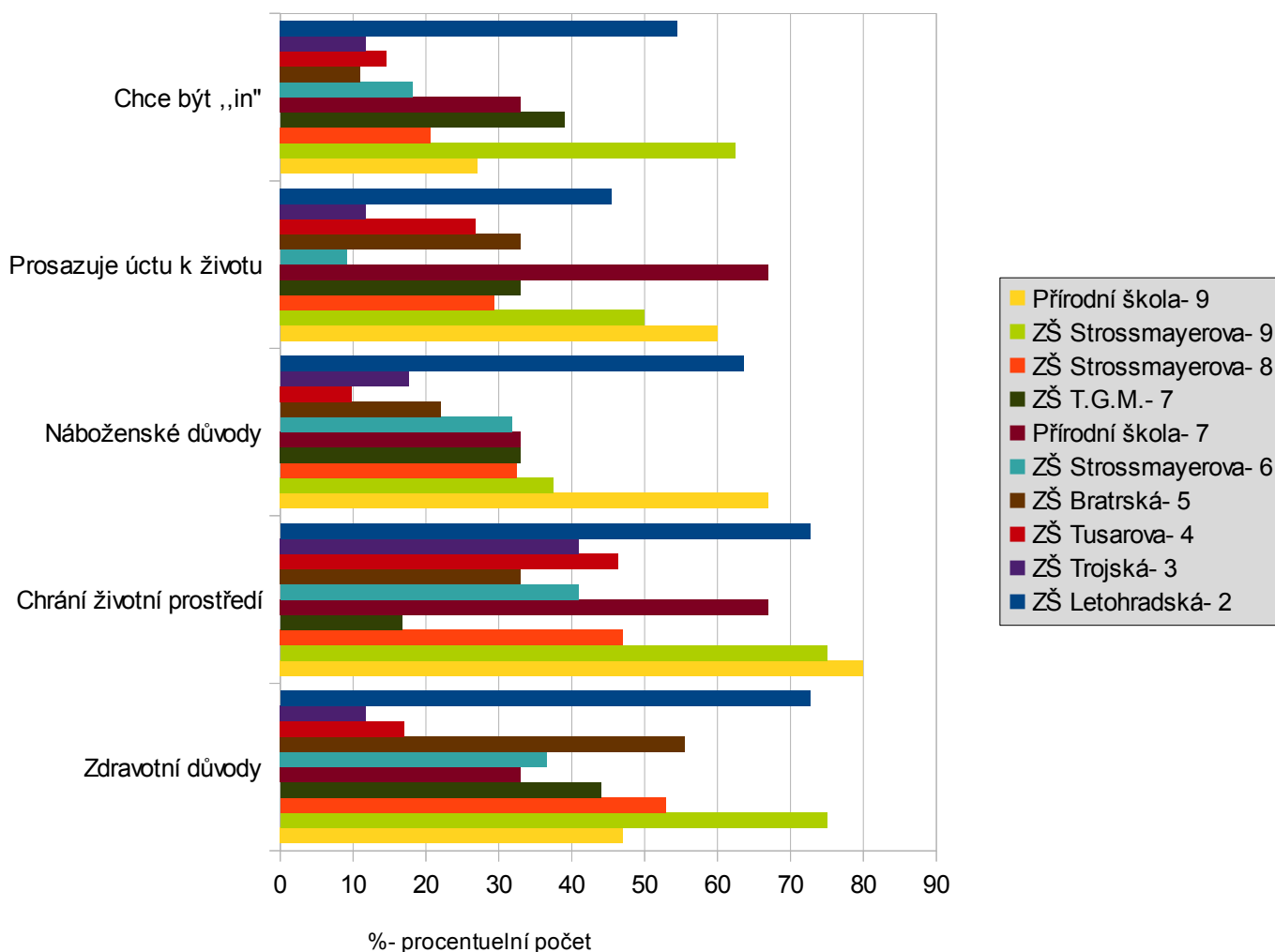
2. Jí vegetarián mléčné výrobky?

V tomto případě se podle grafu s největší úspěšností setkala odpověď *ano, ale jen někteří* a *ano, určitě*. Silné výchyly se však vyskytují i u zbylých dvou odpovědí, nicméně se v tomto případě zase jedná o výchyly v různých ročnících. U této otázky je správnou odpovědí *ano, ale jen někteří*. Je vidět, že děti zvolí tuto otázku velmi často. Od dětí jsem často zjistila, že tuto odpověď zaškrtnli, protože není nijak extrémní a podle některých až neutrální. V případě této otázky děti nepočítají s tím, že by vegetariáni odmítali mléčné výrobky. Takovou odpověď volili spíše mladší respondenti a studenti 7. třídy ZŠ T. G. Masaryka a 9. třídy ZŠ Strossmayerova.

Nesprávně si však **65** respondentů myslí, že každý vegetarián jí mléčné výrobky. Ke správné odpovědi *ano, ale jen někteří* dospělo **78** dětí. Zbývá tedy 32 dětí, které se rozhodli buďto pro odpověď *Rozhodně ne* a nebo pro *Spíše ne*. V případě odpovědi *Rozhodně ne* se jedná přesněji o **16** respondentů a u odpovědi *Spíše ne* je taktéž **16** zaškrtnutí.

3. Jaké jsou podle tebe důvody k rozhodnutí být vegetarián?

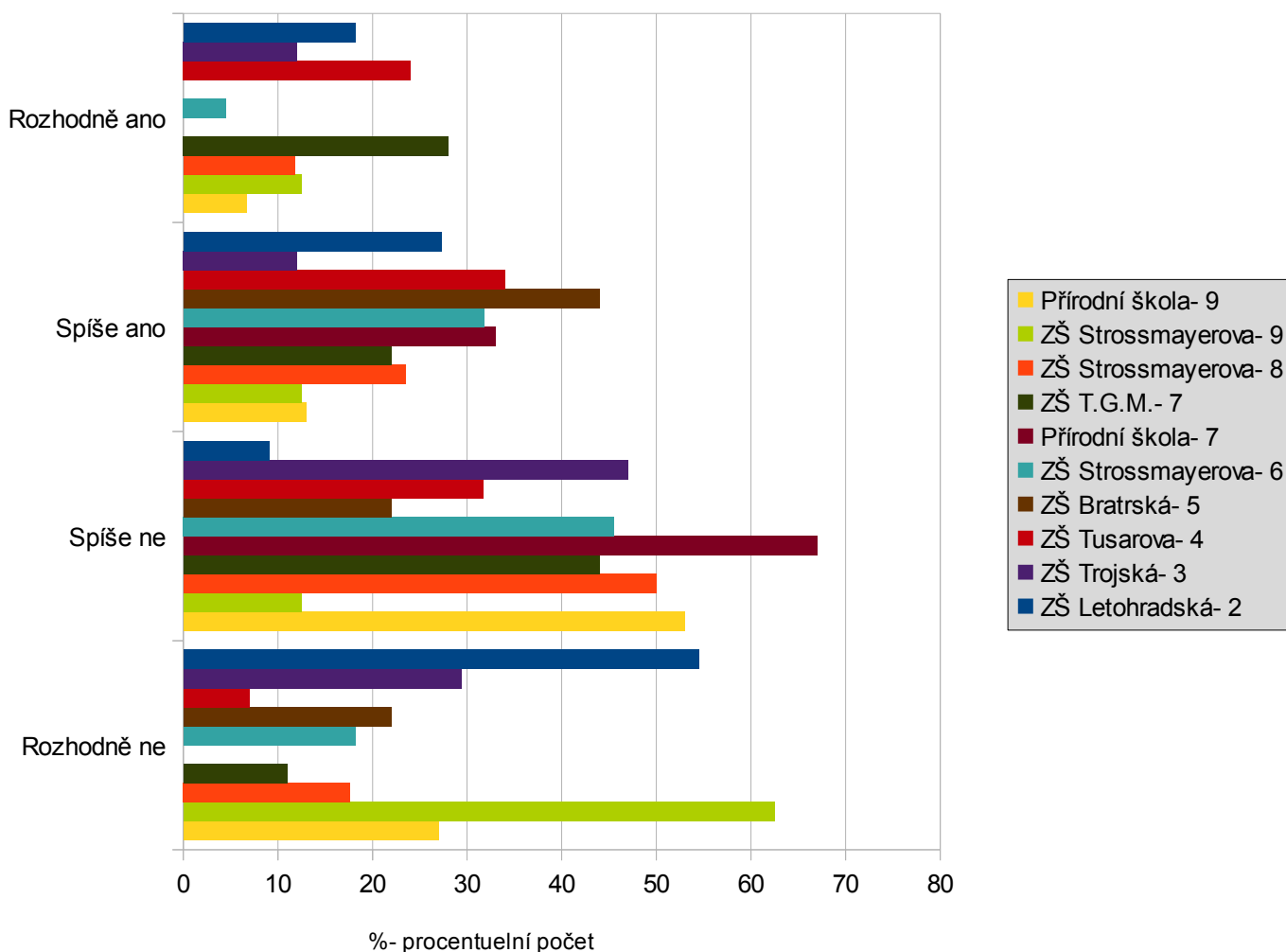

V této otázce nejde říct, co je správná odpověď, protože jsou správně všechny. Některé tato možnost napadla, většina však považovala tuto otázku za „testovou“ a tak polovinu z vypsání odpovědí považovali za nesprávnou.

Na tomto grafu si můžete všimnout, že děti z nižšího stupně zaškrtnli méně důvodů, ale jak si můžete všimnout odpověď, že *chce chránit životní prostředí*, byla i na nižším stupni zaškrtnuta více než třiceti procenty. U této otázky bylo možno zaškrtnout více jak jednu odpověď, přesto se k vybírání více odpovědí uchylovali spíše starší respondenti. Zajímavá je 2. třída ze ZŠ Letohradské, protože žáci této třídy jako jedni z mála byli schopni zaškrtnout veškeré odpovědi. Na vyšším stupni dosahoval počet zaškrtnutí jednotlivých odpovědí vždy více než 20%, ale například v 9. ročníku na Přírodní škole se 80% žáků shodlo na odpovědi *Chrání životní prostředí*. Správně by mělo být u každé odpovědi 100%, ale každý má na věc svůj názor a tak to v číslech vypadá takto:

1. Chtějí chránit životní prostředí- **47,8%**
2. Zdravotní důvody- **39,3%**
3. Úcta k životu- **30,3%**
Náboženské důvody- **30,3%**
4. Chce být „in“- **24,2%**

4. Řeší vegetarián materiál, ze kterého má oblečení?

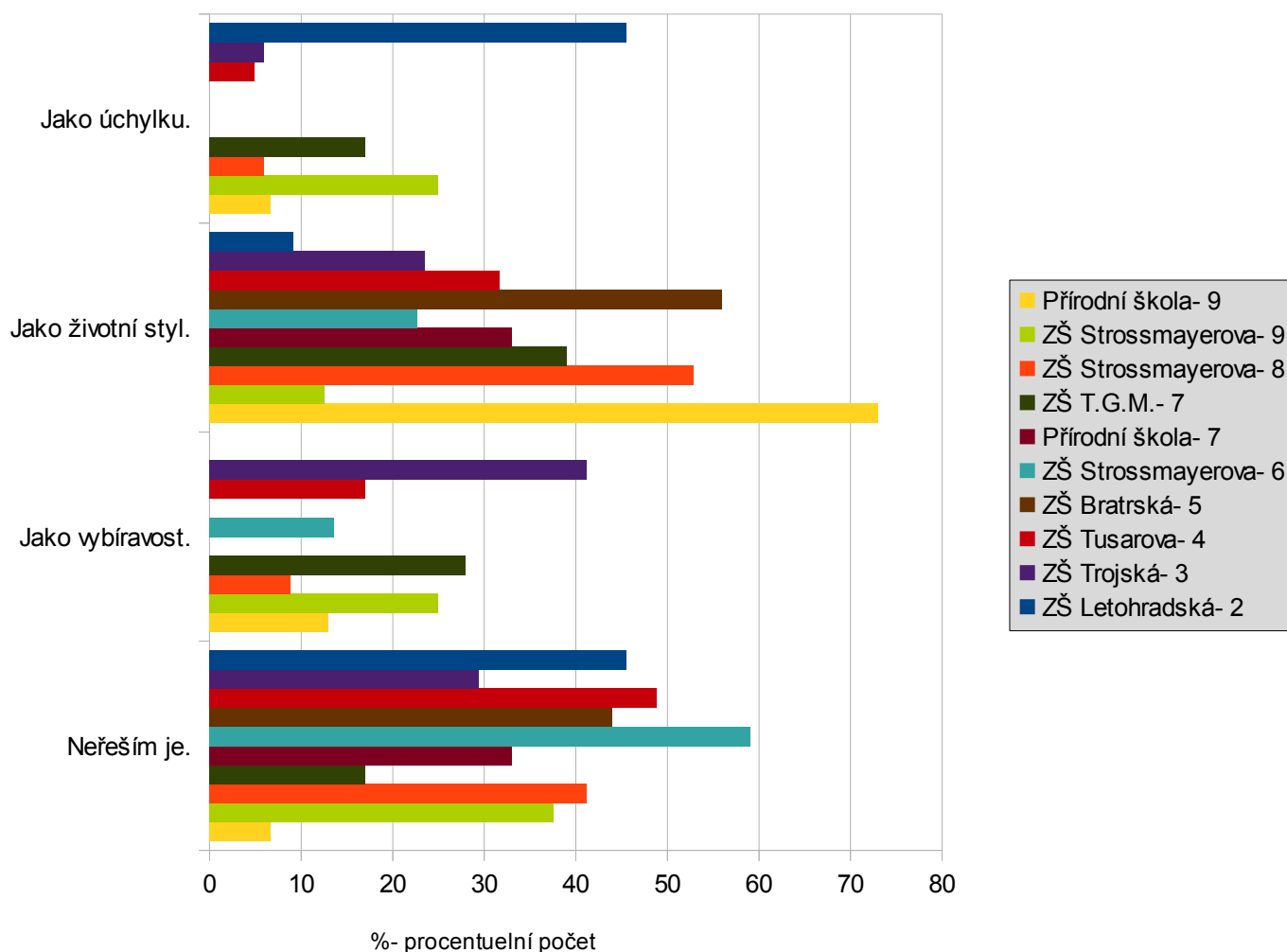
U této otázky by se za správnou odpověď dala považovat *Spíše ano*. Záleží však na tom, jak moc se vegetarián zamýšlí i nad jinými stránkami života. V mém případě, jako vegetariána, se například jedná o automatický výběr oblečení a doplňků, které nejsou vyrobené z kůže a kožešiny.

V tomto případě však se žáci z větší části, konkrétně 72 respondentů ze 178, rozhodli pro odpověď *spíše ne*. Je vidět, že v této otázce si opravdu nebyli jistí. Nakonec totiž počty zaškrtnutí dopadli následovně:

- Rozhodně ano- **29**
- Spíše ano- **44**
- Spíše ne- **72**
- Rozhodně ne- **33**

Z těchto výsledků se dá usoudit, že žáci nemají v tomto okruhu jisté základy. Problémem je, že ani v případě, že je ve třídě spolužák vegetarián se vědomosti v této otázce nezlepšují. Důvodem je s největší pravděpodobností, že ani samotní vegetariáni nemluví o tomto tématu a podle mě oblečení vybírají podvědomě.

5. Jak vnímáš vegetariánství?

Cílem této otázky bylo zjistit jaký náhled mají děti na vegetariánství. Chybou však je, že více než **30%** respondentů vegetariánství *neřeší*. A právě to může mít případný vliv na jejich názor například na jejich spolužáka, který je vegetarián. Tady se jedná spíše o mladší ročníky a to například ve 4. třídě na ZŠ Tusarova, kde 20 respondentů z celkových 41 zaškrtnulo odpověď, že vegetariánství *neřeší*. Ve 3. třídě na ZŠ Trojské 7 respondentů ze 17 označilo vegetariánství za vybíravost a pět, že vegetariánství *neřeší*. Nejzajímavější je však ZŠ Letohradská, kde odpověď *jako úchylku* zaškrtnulo 45,5 % třídy. Dalších 45,5% třídy zaškrtnulo, že vegetariánství *neřeší*.

Z grafu si můžeme všimnout, že odpovědi *jako životní styl* a *neřeším je* jsou na tom, z hlediska počtů zaškrtnutí velmi podobně.

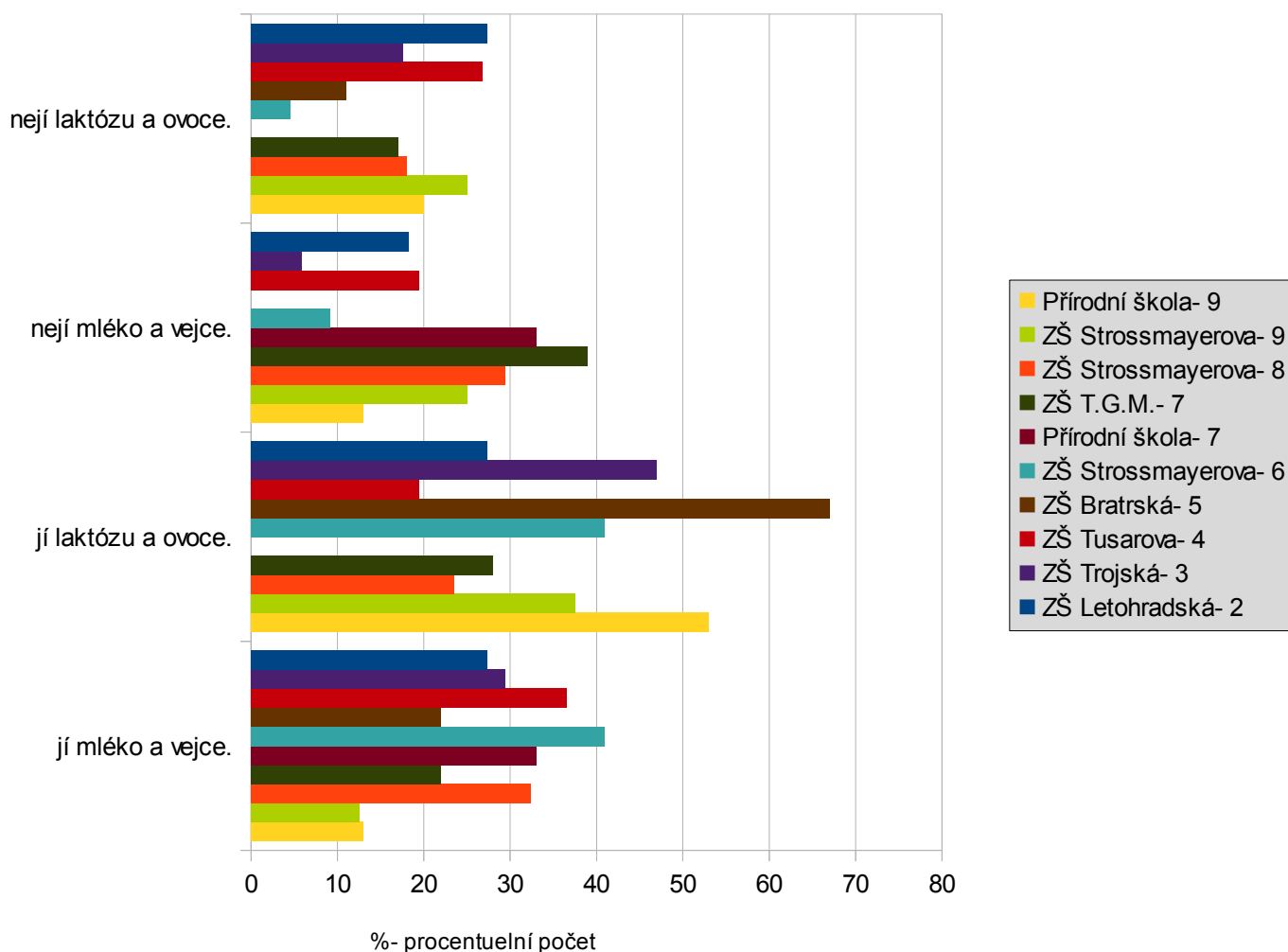
Odpověď *jako úchylku* zaškrtnulo **16** žáků a tedy 9 % z celku. Největší část této skupiny tvořila již zmiňovaná 2. třída.

Jako životní styl vegetariánství považuje **66** respondentů, z čehož vyplývá, že tuto odpověď zaškrtnulo 37,1 %.

Pro **29** žáků je vegetariánství *vybíravost* a tedy se jedná o 16,3 %. Nejvýraznější je u této odpovědi 3. třída na ZŠ Trojské.

Nicméně **69** respondentů zvolilo odpověď, že vegetariány *neřeší* a tedy 39 %. A právě to by mohl být problém.

6. Vyber jednu možnost lakto-ovo vegetariána:

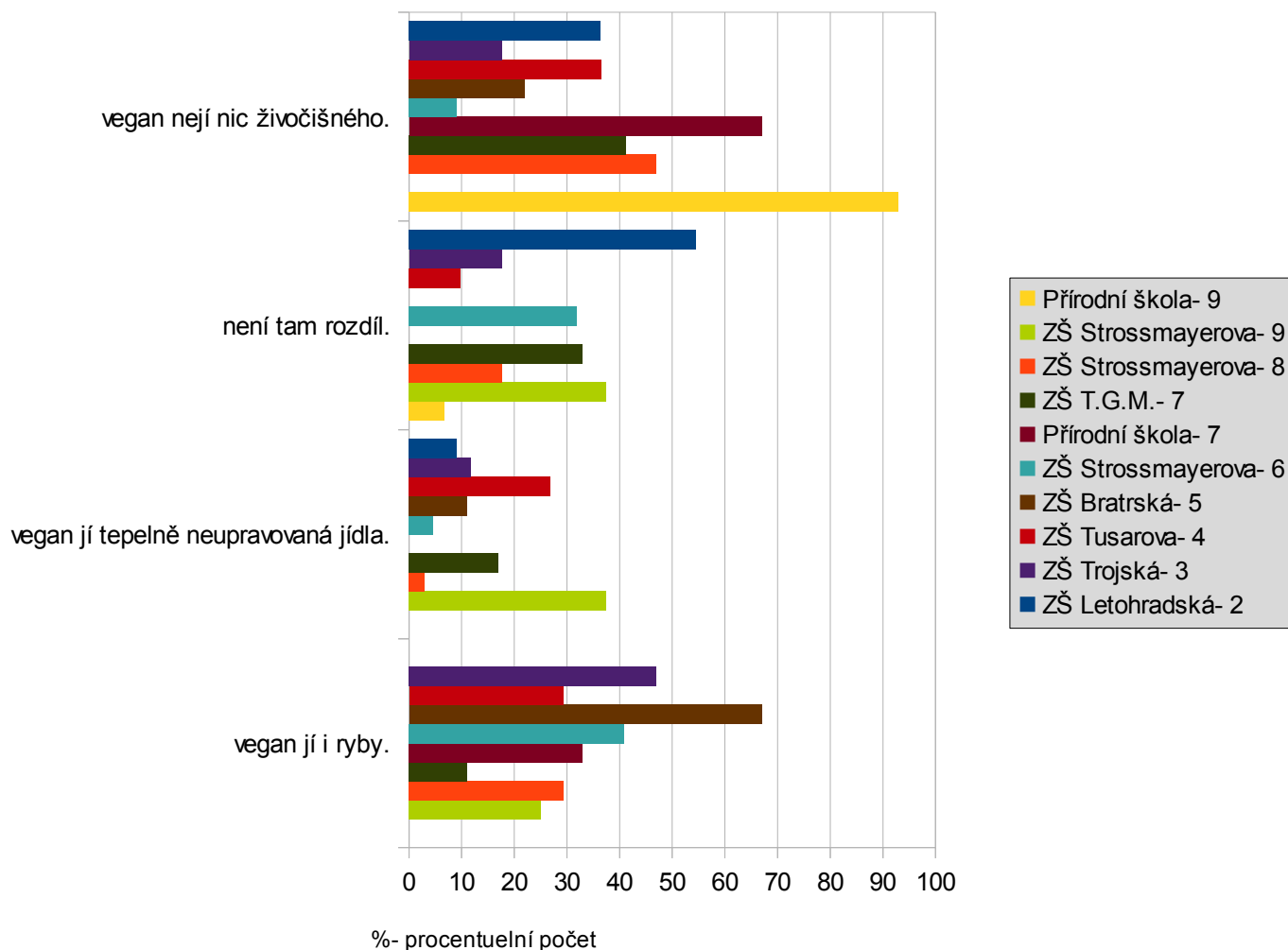
Podle grafu můžeme vidět, že většině dětí evokuje tento typ vegetariánství, že dotýčný bude to, co je zakódováno pod názvem *lakto- ovo*, jíst. Větší problém už je z určení, co se pod tím názvem skrývá. V případě této otázky je správná odpověď, že *konzumuje mléko, mléčné výrobky a vejíčka*.

Odpověď, že *lakto- ovo vegetariáni jedí laktózu a ovoce*, je v tomto grafu od pohledu nejvýraznější. Zde si můžete prohlédnout kolik žáků zaškrtnulo jednotlivé odpovědi:

- nejí laktózu a ovoce. - **33** žáků
- nejí mléko a vejíčka. - **35** žáků
- jí laktózu a ovoce. - **58** žáků
- jí mléko a vejíčka. - **53** žáků

Je vidět, že je poměrně nízký rozdíl mezi špatnou odpovědí *jí laktózu a ovoce* a správnou odpovědí *jí mléko a vejíčka*. Problém je v tom, že už jsou to vysoká čísla a právě to způsobuje, že každý třetí respondent zvolil odpověď *jí laktózu a ovoce*. Tato odpověď je nejvýraznější u ZŠ Bratrské, kde tuto odpověď zaškrtnulo 67 %.

7. Vyber rozdíl mezi veganem a vegetariánem:

Z tohoto grafu je vidět, že mezi konzumací ryb a nekonzumováním veškerých živočišných potravinových složek je sice velký rozdíl, ale jsou na tom velmi podobně. V tomto případě je správná odpověď, že *vegani nejí nic živočišného*. Starší ročníky se přikláněly ke správné odpovědi na rozdíl od nižšího stupně, který se většinou přiklonil k velmi odlišným odpovědím.

12,9 % všech respondentů, tedy **23** z 178 respondentů, zaškrtnulo odpověď *Vegan jí tepelně neupravovaná jídla*, přestože tento způsob výživy využívají vitariáni, o kterých jste se mohli dočíst v začátku teoretické části této práce.

Dalších **36** respondentů zaškrtnulo odpověď, která říká, že mezi veganstvím a vegetariánstvím *není rozdíl*.

Ze 178 respondentů zaškrtnulo **50** žáků odpověď, že *vegani jedí i ryby* a tím se ukázala pro děti jako druhá nejpravděpodobnější.

O 15 respondentů (**65** zaškrtnutí) navíc má odpověď, že *vegani nejí nic živočišného*. U této odpovědi je zajímavostí 9. třída na Gymnáziu Přírodní škola o.p.s., ve které tuto odpověď zaškrtnulo 93% studentů a jeden student tedy zaškrtnl, že mezi tím rozdíl není.

5.3.1.1 Shrnutí

Děti na tom znalostně nejsou nejhůře. Spíše se jedná o nedostatky, které by se při lepší informovanosti daly zlepšit. Je vidět, že například 9. třída (15 *respondentů*) gymnázia Přírodní škola je na tom z pohledu znalostí velmi dobře a i názor na vegetariánství není nijak odsuzující. Otázkou však je nakolik to bylo z důvodu mé přítomnosti, kvůli které se spolužáci uchýlili u otázek na jejich názor spíše k odpovědím kladným a nebo alespoň vlažným. Ve znalostech však tato třída byla jedna z nejlepších, přesto v některých věcech žáci nemají jasno.

9. třída (8 *respondentů*) na ZŠ Strossmayerova měla zastoupení bezmála v každé odpovědi. Největší převahu měla většinou ve špatných odpovědích. Vegetariánství víc jak polovina *respondentů* této třídy neřeší a druhá část považuje vegetariánství za úchylku, vybíravost a jeden člověk, bere vegetariánství jak životní styl.

8. třída (34 *respondentů*) je ze stejné školy a výsledky bych ohodnotila velmi podobně jako v 9. třídě. Jako jediný rozdíl bych viděla možná i větší znalosti. Jediným problémem bych viděla, že ani ne polovina žáků zodpověděla otázku správně, ale zbylá část dala pravý opak. Názor se však změnil, většina je považuje životní styl, ale další velká část to neřeší.

Další třídou byla 7. (18 *respondentů*) na ZŠ T. G. Masaryka. V této třídě nejsou znalosti vynikající jsou, ale dalo by se říct, že jsou o něco lepší než v předchozí třídě. Je možné, že je to díky nižšímu počtu *respondentů*. Nicméně je většinou počet celkových zaškrtnutí rozdělen přibližně rovnoměrně mezi všechny odpovědi.

V sedmé třídě (3 *respondenti*) na gymnázium Přírodní škola se jednalo o zkušební rozdávání a toho se účastnili tři *respondenti*. Přesto jejich výsledky jsou velmi dobré a dovolila bych si říct, že dokonce možná i nejlepší. Jejich názor může být zase ovlivněný mou přítomností, ale jinak jsou velmi dobře informovaní.

Z důvodu, že s každou školou neprobíhá komunikace nejnanežněji, se stalo, že se zde objeví znovu ZŠ Strossmayerova, ale tentokrát v 6. třídě (22 *respondentů*). Tato třída byla ve většině otázek hodně podobná osmé a deváté. Až na jeden drobný rozdíl, že se žáci této třídy častěji uchýlovali k radikálnějším odpovědím. Tato třídy, když si prohlédnete graf otázky č. 5, vyniká v odpovědi, že *neřeší* vegetariány. U otázky č. 6 se žáci rozdělili skoro přesně na polovinu mezi odpovědi *jí mléčné výrobky a vajíčka* a *jí laktózu a ovoce*.

Další třídou byla 5. třída (9 *respondentů*) na ZŠ Bratrské, ve které byli vědomosti nízké, protože ve většině otázek volili žáci špatné odpovědi a to například v otázkách č. 7 a 6. Žáci nejčastěji odhadují důvod k tomu být vegetariánem *zdravotní důvody*. Vegetariánství berou z větší části jako životní styl, ale další nemalá část je neřeší.

V ZŠ Tusarova byla k vyplnění dotazníků vybrána 4. třída (41 *respondentů*). Tento ročník na tom byl, co se týče znalostí velmi dobře, ale jako vždy se zde objeví i místa, kde ani tito žáci nevěděli. A to je i důvod proč se u otázky č. 7 rozdělí celkový počet *respondentů* najednou rozdělí na čtyři části. V otázce č. 5 tato třída dominuje v odpovědi, že vegetariánství *Neřeší*.

V ZŠ Trojská jsem si vybrala od 3. třídu (17 *respondentů*), ve které se děti nebály zaškrtnout to, co si doopravdy myslí. To však může být často problém a to například u otázky č. 7, kde jsou jednou z nejvýraznějších tříd u odpovědi *vegan jí i ryby*. Vegetariánství buďto *neřeší* nebo ho považují za *vybíravost*.

ZŠ Letohradská mi k výzkumu poskytla 2. třídu (11 *respondentů*) a na jejich věk to nedopadlo vůbec špatně. Když se podíváte na otázku č.3, tak si můžete všimnout, že jako jedna z mála tříd má vysoký počet u všech odpovědí. Dobré znalosti však neukazují na dobrý vztah. Tato třída je nejvýraznější u otázky č. 5, kde 45,5% třídy zaškrtnula, že považuje vegetariánství za *úchylku*.

5.3.2 Druhá část dotazníku- Preference jídel

V této kapitole budou postupně rozebrány tabulky s preferencí jídel a tedy i druhá část. Rozebrány jsou tabulky preferencí jídel u všech dívek a následně i u veškerých chlapců. Poslední tabulka obsahuje oblíbenost jídel podle veškerých respondentů.

Dívky

Souhrn škol (věk: 7 -15)

Počet respondentů: 85

Dívky

1	Ovocný salát	3,04
2	Špagety s rajskou omáčkou	3,32
3	Toasty s rajčetem a sýrem	3,91
4	Hranolky s kečupem	4,1
5	Cheeseburger	4,94
6	Grilovaná zelenina	5,18
7	Rýže s dušenou zeleninou	5,55
8	Čočková polévka	6,19
9	Zeleninový salát s fazolemi	7,47
10	Smažený sýr s bramborovou kaší	7,56

Když se podíváte na tuto tabulku, můžete si všimnout, že například ovocný salát se u dívek jednoznačně projevil jako nejpreferovanější. Jinak si můžete všimnout, že jídla, která obsahují zeleninu a luštěniny obsazují 6.-9. místo. Luštěniny se nicméně dostaly na 8. a 9. místo.

Chlapci

Souhrn škol (věk: 7 -15)

Počet respondentů: 93

Chlapci

1	Hranolky s kečupem	2,92
2	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,04
3	Špagety s rajskou omáčkou	3,56
4	Toasty s rajčetem a sýrem	3,83
5	Ovocný salát	3,834
6	Cheeseburger	3,87
7	Grilovaná zelenina	5,59
8	Čočková polévka	5,63
9	Rýže s dušenou zeleninou	5,97
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,54

U chlapců na rozdíl od dívek je ovocný salát až na 5. místě, ale když se podíváte tak zjistíte, že mezi ním a toasty je rozdíl jen několik tisícín. První místo obsadily hranolky s kečupem. Jídla se zeleninou zde propadli o ještě jedno číslo níže. Když se podíváte na čísla můžete vidět silný rozdíl mezi cheeseburgrem a grilovanou zeleninou.

Souhrn

Souhrn škol (věk: 7 -15)

Počet respondentů: 178

Souhrn

1	Ovocný salát	3,31
2	Špagety s rajskou omáčkou	3,51
3	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,73
4	Hranolky s kečupem	3,79
5	Toasty s rajčetem a sýrem	3,85
6	Cheeseburger	4,71
7	Grilovaná zelenina	5,19
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,61
9	Čočková polévka	6
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,45

Když porovnáme tuto tabulku s tabulkami předchozími můžeme vidět, že ovocný salát se dostal znovu na první místo. Hranolky se dostaly zpět na 4. místo a cheeseburger se dostal na 6. místo a to s velkým rozdílem od 5. místa. Nicméně jídla se zeleninou a luštěninami zůstala na 7.- 10. místě.

Z těchto výsledků se dá vyčíst, že

děti preferují jídla neobsahující zeleninu, která by byla v pokrmu vidět. Raději než čočkovou polévku si dají jídla, která jsou typicky ve školních jídelnách. Jídla z fastfoodu se pak drží na přibližně prostředních místech. Jídla, ve kterých je vidět zelenina, jsou na horších místech i když se tato jídla dají považovat za zdravá. A jídla obsahující navíc luštěniny jsou na posledních místech.

5.4 Návrhy na zlepšení

V této kapitole bych Vám chtěla poskytnout výsledky, které jsem vytvořila z informací získaných při buďto mailových konverzacích, nebo při obyčejných rozhovorech. O názor jsem většinou žádala žáky, protože mají k této tématice společně s vyučujícími nejbližší. Dále jsem zjišťovala názory vyučujících a obyčejných lidí. Dohromady se mi podařilo zjistit názor a nápady přesně třinácti lidí.

Žáci

Tato skupina zcela oprávněně uvádí jako příčinu špatné vyučování tohoto předmětu na školách. Slovo „oprávněně“ používám z jediného důvodu. Když si přečtete výukovou osnovu předmětu VkZ pro pedagogy⁵ a zaměříte se na kapitolu o alternativní stravě, dojdete k závěru, že vegetariánství je vhodné pouze pro dospělé muže (nikoli staré), kteří jsou zdraví, ale abychom nekřivdili, tak i pro dospělé ženy, které nejsou těhotné a jsou zdravé. Možná i proto se studenti rozhodli měnit výuku a to například:

1. Přinejmenším říkat pravdivé a relevantní informace, které budou převzaty například z nějakých studií či názorů odborníků. Případně do povídání zakomponovat povídání o jídle celkově, kde by se mohlo zmínit jak je na tom vegetariánství z pohledu ekonomiky. Třeba také připojit význam značek typu Bio, Organic, Fair Trade atd.
2. Dále by se mohlo uspořádat něco jako beseda s vegetariánem, který by mohl vyprávět například o tom jaké to je být vegetariánem v České republice a jak se to liší od jiných zemí. Že třeba v Německu je vegetariánství bráno za běžnou věc a v německé menze se vegetarián nají bez problémů, protože jsou tam v myšlení o vegetariánství mnohem dále. Připojit ještě proč se může člověk stát vegetariánem, nějak zábavně podat jaké „druhy“ vegetariánství jsou a nebo jaké v tom vidí výhody a nevýhody on, jako vegetarián.
3. Hodně podobná by mohla být akce a to třeba i školní (karneval, zahradní slavnost), během které by bylo dětem „naservírováno“ vegetariánské jídlo, aby děti pochopili, že vegetariánství může být i o něčem jiném než o pojídání fazolí a podobných věcí. V jiném případě ukázat dětem nějaké vegetariánské restaurace, které je mohou zaujmout svou podobou, atmosférou i podávanými lahůdkami.
4. A jinak třeba jít na vegetariánskou stravu přes školní jídelny. Například, aby byla možnost nějaké alternativy v podobě něčeho netradičního. A to z důvodu, aby měl každý možnost si vyzkoušet, co mu chutná a vyhovuje.

V této skupině se objevil i názor, že se to bere z rodiny, ze které si děti samozřejmě přebírají mnoho názorů. Ale také, že to hodně záleží jak je daná společnost nakloněná takovému způsobu stravy.

Učitelé

V této skupině se problematika ubírala dvěma směry.

První směr je téměř totožný s názorem skupiny žáků. I někteří učitelé se domnívají, že je problém v tom, jaké informace vyučující předá. V tomto případě se návrhy shodují z velké části s návrhy studentů. A proto odkazují na body napsané u skupiny **žáci**.

Druhý směr, kterým se názor ubíral byl názor společnosti. Z pohledu poloviny je problém v náhledu celé společnosti, protože děti jsou často vychovávány v názoru společnosti. Z tohoto důvodu se rozhodli tento problém řešit cestou určité osvěty, kterou by prováděl každý vegetarián za sebe. Osvětou je myšleno, že by při náhodných otázkách svých

⁵ http://www.viscojis.cz/teens/index.php?option=com_content&view=article&id=35:29&catid=65:alternativni-vyiva&Itemid=115

spolužáků odpovídali trpělivě, pravdivě a co nejsrozumitelněji, protože se často stane, že dotázaný vegetarián se velmi neslušně ohradí.

Běžní lidé

Ve větší části se shodli na tom, že bude problém ve výuce a hlavně ve školních jídelnách, ve kterých není možnost si dát bezmasou variantu jídla. I to by samo o sobě mohlo u dětí vzbudit zájem o takovou možnost stravy. A navíc celkově zlepšit úroveň školních jídelen, protože jakmile člověk běžně jí určité pokrmy v podání školní jídelny nemůže být schopen pochopit, že jiný takové jídlo jíst nebude.

Dalším problémem je viděn přístup k vegetariánství jako takovému. Uvedu jako příklad osobní zkušenost, kdy jsem při rozhovoru mých bývalých učitelek byla nařčena z toho, že již na základní škole jsem byla ta problematická. Jak potom mají děti vnímat vegetariány, když přístup jejich učitelů je přesně takový?

V jiném případě by se dalo vytvořit letáček s informacemi, který by byl v jídelně volně přístupný a tak by se děti mohly snáze dostat k takovým informacím.

5.5 Návrh článku

Člověk, který je vegetariánem v české společnosti, se určitě někdy setkal s nějakou narážkou či dokonce kritikou na svou jinakost. Mě však překvapovalo, že přístup a názor společnosti se tak snadno otiskne do názoru dětí. S takovými narážkami jsem se totiž dosud setkala pouze u mých vrstevníků. A v návaznosti na to, jsem začala přemýšlet nad otázkami, které nejsou zas tak složité. „To doopravdy nedokáží pochopit, že nejíst maso mi vyhovuje?“ Ano. Děti na základních školách mají většinou velmi málo informací o jiných způsobech stravování, a tak není překvapivé, že je názor takový jaký je. Během mého dotazníkového průzkumu, který proběhl na základních školách na Praze 7, jsem zjistila, že žáci v jakých částech definice vegetariánství mají problém. Jednou z mnoha příčin může být výuka předmětu Výchova ke zdraví, protože podle výukových osnov pro tento předmět, je alternativní a vegetariánská strava pro jejich vrstevníky silně nevhodná.

Žáci vědí, že vegetariáni nejedí maso. Nicméně jakékoli podrobnější informace jsou pro děti problematické. Obtíž se vyskytla především u typů vegetariánství. Větší komplikace, ale vidím v přístupu k vegetariánství. Jedna třetina žáků takový způsob stravy vůbec neřeší a to může mít vliv na přístup k vegetariánům. V horším případě k jejich případnému vegetariánsky se stravujícímu spolužákovi.

V dotazníku se mi také podařilo zjistit přístup dětí k bezmasým jídlům. Žáci volí raději zvolí jídlo, které je bez viditelných stop zeleniny a luštěnin. Nejoblíbenější jídlo je pro děti ovocný salát, který žáci umístili na první místo. Dívky mají na prvním místě ovocný salát, na rozdíl od chlapců, kteří více preferují jídla z fastfoodu.

Ale protože jsem chtěla pomoc zlepšit tyto nedostatky, rozhodla jsem se zjistit i nápady, které by mohly pomoci. Většina dotázaných se rozhodla, že problém je ve výuce předmětu VkJ a právě proto se většina nápadů týká zlepšení výuky a to různými způsoby. První základní věcí je říkat dětem věci, které jsou podloženy nějakými fakty. Další nápady vyžadují větší zapojení vyučujícího, nicméně to by se tou dětmi mohlo setkat s větším úspěchem. Velká část dotázaných se totiž shodlo na zlepšení ve formě nějaké „besedy“ s vegetariánem nebo prostě jen diskuze na téma vegetariánství. Dalším nápadem je s pomocí školní jídelny, která by dávala dětem na výběr mezi jídlem bez a s masem, ukázat dětem, že bezmasá strava nemusí být tak špatná.

Dalším problémem je již zmiňovaný přístup společnosti. V tomto případě se těžko změní názor všech, ale stačí když jsou vegetariáni trpěliví a svým spolužákům odpovídají bez arogance. Dál se snažit, aby lidé konzumující maso alespoň částečně respektovali takový druh stravy.

Výsledky z výzkumu neměli vést jen k číslům a tabulkám, měli přinést určité zamyšlení nad tím, jestli zrovna já nejsem ten, kdo to může změnit. Je jisté, že toto téma je velmi kontroverzní, protože i odborníci se přou o přínosu ke zdraví a tak bych tímto ráda poděkovala každému, kdo se pokusí zlepšit informovanost dětí. Protože tím nepomůžete jen samotným dětem, ale i případným vegetariánům.

6. Závěr

Práce se tedy zabývala znalostmi a názorem dětí na vegetariánství. Zjišťování těchto údajů by nemělo však přinést pouze grafy a tabulky, ale také určité zamyšlení nad tím zda je správné, že děti většinou o vegetariánství něco vědí, ale velmi často je pravdivý pouze zlomek. A proto jsou do mé práce zapracované různé nápady na zlepšení informovanosti, ale protože se jedná především o problém ve výuce předmětu Výchova ke zdraví, bude asi trochu těžší děti s tématem obeznámit lépe.

Cíl, který byl na obhajobách záměru obhajován, je lehce pozměněn. Nakonec se nejedná o průzkum v široké veřejnosti, ale v přesněji definovaném okruhu lidí. Tedy dotazník není pro dospělé, ale pro děti na základních školách, což znamená, že se jedná o lidi od 7 do 15 let. Z toho je jasné, že je dotazník postaven velmi jednoduše a tím pádem pro člověka, který se v tomto oboru minimálně vzdělá, jsou vcelku jasné správné odpovědi. A právě z tohoto důvodu také nejsou pro konzultaci potřeba jen odborníci. Cíle se nakonec i přes takové změny vyvedli vcelku dobře. Během roku se mi podařilo nastudovat si literaturu, ze které jsem sepsala závěrečnou zprávu a sestavila dotazník. Díky tomu se mi podařilo úspěšně provést dotazníkový průzkum a to celkově v 10 třídách. Tyto dotazníky se mi podařilo zpracovat a vytvořit z nich závěry. Podařilo se mi zjistit 13 nápadů na zlepšení informovanosti. Veškeré výsledky jsem zapracovala do návrhu článku. S tím však přichází poslední část mé práce. Článek by stálo za to někde uveřejnit a tak se ještě chystám oslovit časopisy Prameny ke zdraví a Meduňka o možnost otisknutí. O uveřejnění bych chtěla požádat i některé internetové stránky, jako jsou <http://vegetarian.cz/>, <http://vegetarian.blog.cz/> a nebo <http://www.vegspol.cz/>.

Práce je určena především lidem, kteří jsou ochotní zkusit zlepšit povědomí o tématu. A doufám, že se díky této práci a těmto lidem podaří opravdu zlepšit názor dětí. Jak už bylo, ale napsáno výše, problém je ve výuce, kterou můžou změnit pouze vyučující. A z toho důvodu je tato práce určená pro učitele předmětu VkJ. Určena je i pro lidi, co se o vegetariánství sami chtějí dozvědět sice úplné základy, ale přece jen něco. Je možné, že se tato práce bude hodit i lidem, kteří by chtěli dělat práci s podobnou metodikou, aby měli možnost si přečíst jaký postup je možný. Chtěla bych také, aby pomohla každému, kdo se rozhodl stát vegetariánem, ale stejně jako já se někdy setkává nejasnými otázkami.

Seznam zdrojů a literatury:

- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vegetari%C3%A1nstv%C3%AD>
- DÁSA, Adirádža. *Kršnova vegetariánská kuchařka*. The bhaktivedanta book trust, 1992. ISBN 91-7149-045-0.
- <http://www.eticke-vegetarianstvi.cz/vegetarianstvi/>
- MELINOVÁ, Vesato a Brenda DAVISOVÁ. *Průvodce (začínajícího) vegetariána*. 1. vyd. AK, 2008, 1- 3. ISBN 978-80-904291-0-9.
- Vegetariánská kuchařka, vegetariánství v teorii a v praxi. ČERVENÝ, Karel a Drahomíra ČERVENÁ. *Krátký pohled do historie vegetariánství*. Bratislava: Práca, 1991, 14- 18. ISBN 80-7094-256-8.
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vegetari%C3%A1nstv%C3%AD>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Laktoovovegetari%C3%A1nstv%C3%AD>
- <http://www.zdravi4u.cz/view.php?cislocclanku=2008120302>
- MELINOVÁ, Vesato a Brenda DAVISOVÁ. *Průvodce (začínajícího) vegetariána*. 1. vyd. AK, 2008, 3- 9. ISBN 978-80-904291-0-9.
- <http://vegsoc.org/page.aspx?pid=600>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vegetari%C3%A1nstv%C3%AD>
- DAHLKE, Ruediger. *Jak správně jíst: Celostní cesta ke zdravé výživě*. první. Eva Bosáková. Olomouc: Fontana, 2006, 264 s. ISBN 80-7336-366-6.
- <http://www.veg.cz/topic/2001-casova-osa/>
- <http://www.vegsource.com/john-davis/veganism-from-1806.html>
- <http://sites.google.com/site/misanthropovacitarna/vegetarianstvi>
- Vegetariánská kuchařka, vegetariánství v teorii a v praxi. ČERVENÝ, Karel a Drahomíra ČERVENÁ. *Krátký pohled do historie vegetariánství*. Bratislava: Práca, 1991, 14- 18. ISBN 80-7094-256-8.
- http://harekrsna.cz/cvs/2008/klasicky_starovek
- <http://vegetariani.asp2.cz/zdravi.aspx>
- http://www.vegetarian.cz/ostatni/pocty__vegetar2003.html
- <http://vegetarian.blog.cz/>
- http://www.vegetarian.cz/ostatni/pocty__vegetar2003.html

Přílohy

Příloha č.1: Cíle z obhajob záměru

Příloha č.2: Souhrnná tabulka odpovědí- veškeré školy

Příloha č.3: Tabulky odpovědí a jídel v jednotlivých školách

A) ZŠ Letohradská- 2. třída

B) ZŠ Trojská- 3. třída

C) ZŠ Tusarova- 4. třída

D) ZŠ Bratrská- 5. třída

E) ZŠ Strossmayerova- 6. třída

F) ZŠ T. G. Masaryka- 7. třída

G) Gymnázium Přírodní škola o.p.s.- 7. třída

H) ZŠ Strossmayerova- 8. třída

I) ZŠ Strossmayerova- 9. třída

J) Gymnázium Přírodní škola o.p.s.- 9. třída

Příloha č.4: Ukázka vyplněných dotazníků

A) Gymnázium Přírodní škola o.p.s.- 9. třída

B) ZŠ Tusarova- 4. třída

C) ZŠ Letohradská- 2. třída

Příloha č.1:

Cíle obhajované při obhajobě záměru

- Dotazníkové šetření
- Ověřování správnosti závěrů
- Napsání článku

Příloha č.2:

DÍVKY CHLAPCI

Souhm

Počet respondentů: 178 (dívky: 85, chlapci: 93)

	Vajíčka		Ryba		Sádlo		Med		Gumový medvídek	
1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jíš:	64	66	14	14	22	22	56	75	49	60
2. Jíš vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě.		Ano, ale jen někteří.		Spíš ne.		Rozhodně ne.			
	30	35	41	37	6	10	7	9		
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody		Chrání živ. Prostředí		Náboženské důvody		Úcta k životu		Chce být „in“	
	36	34	43	42	26	28	31	23	14	29
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano.		Spíše ano.		Spíš ne.		Rozhodně ne.			
	13	16	25	19	32	40	13	20		
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku.		Jako životní styl.		Jako vybíravost.		Nefeším je.			
	10	6	31	35	13	16	32	37		
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce.		nejí mléko a vejce.		jí laktózu a ovoce.		jí mléko a vejce.			
	15	18	12	23	31	27	27	26		
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného		Není tam rozdíl.		jí tepelně neup. jídla		jedí i ryby			
	33	32	21	15	8	15	23	27		

Příloha č.3:

Veškeré tabulky, které naleznete v této příloze, se týkají jednotlivých škol. Na každé stránce jsou veškeré tabulky k jedné škole. První tabulka vychází z první části dotazníku. V této tabulce jsou zapsány přesné počty zaškrtnutí u jednotlivých odpovědí. Pod každou odpovědí máte v tabulce dvě čísla. První číslo vyjadřuje počet

DÍVKY	CHLAPCI
-------	---------

dívčích zaškrtnutí. Druhé číslo pak vyjadřuje počet zaškrtnutí chlapců. Jinak jsou pole rozlišná i barvou. Rozlišení můžete vidět na obrázku. Pro porovnání máte v závorce za počtem respondentů napsané počty dívek a chlapců. Podle těchto čísel můžete porovnávat, jak vysoký počet zaškrtnutí jakou odpověď.

Další tři tabulky se týkají druhé části a tedy preference jídel. Tyto tabulky jsou tvořené průměry. Děti jídla obodovala čísla od jedné do deseti a já jejich body přenesla do zvláštní tabulky. Za každé jídlo jsem pak sečetla body a vytvořila nejdříve zvlášť průměr preferencí dívek a zvlášť chlapců a následně i třídní průměr. Tyto průměry jsem následně přenesla do tabulek, ve kterých jsem jídla seřadila podle preferencí od jedné do deseti. Tabulky v konečné podobě si teď můžete prohlédnout. Pro lepší manipulaci při porovnávání máte pod sebou tabulky chlapecké a dívčí. Jako poslední i souhrnné.

A)

ZŠ Letohradská- 2. třída (věk: 7- 9)

Počet respondentů: 11 (dívky: 4, chlapci: 7)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jí:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvídek
	4 5	1 1	3 4	4 7	4 4
2. Jí vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě. 2 3	Ano, ale jen někteří. 1 3	Spíš ne. 0 1	Rozhodně ne. 1 1	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody 2 6	Chrání živ. prostředí 3 5	Náboženské důvody 1 6	Úcta k životu 2 3	Chce být „in“ 1 5
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano. 2 3	Spíše ano. 1 0	Spíš ne. 0 3	Rozhodně ne. 1 1	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku. 4 1	Jako životní styl. 0 1	Jako vybiřavost. 0 0	Neřeším je. 0 5	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce. 1 2	nejí mléko a vejce. 0 2	jí laktózu a ovoce. 2 1	jí mléko a vejce. 1 2	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného 0 4	Není tam rozdíl. 4 2	jí tepelně neup.jídla 0 1	jedí i ryby 0 0	

ZŠ Letohradská- 2. třída (věk: 7- 9)

Počet respondentů: 4

Dívky

1	Špagety s rajskou omáčkou	1
2	Cheeseburger	1
3	Hranolky s kečupem	1
4	Smažený sýr s bramborovou kaší	1
5	Čočková polévka	2,75
6	Toasty s rajčetem a sýrem	4,25
7	Ovocný salát	5,25
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,5
9	Grilovaná zelenina	5,75
10	Zeleninový salát s fazolemi	10

ZŠ Letohradská- 2. třída (věk: 7- 9)

Počet respondentů: 7

Chlapci

1	Hranolky s kečupem	1,14
2	Cheeseburger	2,86
3	Špagety s rajskou omáčkou	3
4	Smažený sýr s bramborovou kaší	3
5	Ovocný salát	4,29
6	Grilovaná zelenina	5,14
7	Toasty s rajčetem a sýrem	6,43
8	Čočková polévka	7,86
9	Rýže s dušenou zeleninou	8
10	Zeleninový salát s fazolemi	9,86

ZŠ Letohradská- 2. třída (věk: 7- 9)

Počet respondentů: 11

Souhm

1	Hranolky s kečupem	1,07
2	Cheeseburger	1,93
3	Špagety s rajskou omáčkou	2
4	Smažený sýr s bramborovou kaší	2
5	Ovocný salát	4,77
6	Čočková polévka	5,3
7	Toasty s rajčetem a sýrem	5,34
8	Grilovaná zelenina	5,45
9	Rýže s dušenou zeleninou	6,75
10	Zeleninový salát s fazolemi	9,93

B)

ZŠ Trojská- 3. třída (věk: 8- 9)

Počet respondentů: 17 (dívky: 7, chlapci: 10)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jí:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvídek
	4 9	2 2	4 3	5 9	1 4
2. Jí vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě. 2 2	Ano, ale jen někteří. 3 6	Spíš ne. 1 0	Rozhodně ne. 1 1	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody 1 1	Chrání živ. prostředí 3 4	Náboženské důvody 1 2	Úcta k životu 0 2	Chce být „in“ 1 1
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano. 1 1	Spíše ano. 1 1	Spíš ne. 4 4	Rozhodně ne. 1 4	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku. 1 0	Jako životní styl. 0 4	Jako vybíravost. 4 3	Neřeším je. 2 3	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce. 0 3	nejí mléko a vejce. 0 1	jí laktózu a ovoce. 6 2	jí mléko a vejce. 1 4	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného 1 2	Není tam rozdíl. 2 1	jí tepelně neup.jídla 0 2	jedí i ryby 4 4	

ZŠ Trojská- 3. třída (věk: 8- 9)

Počet respondentů: 7

Dívky

1	Špagety s rajskou omáčkou	1
2	Čočková polévka	2,29
3	Smažený sýr s bramborovou kaší	2,29
4	Toasty s rajčetem a sýrem	2,86
5	Hranolky s kečupem	3,57
6	Grilovaná zelenina	4,857
7	Ovocný salát	5,429
8	Rýže s dušenou zeleninou	6,14
9	Zeleninový salát s fazolemi	7,429
10	Cheeseburger	7,67

ZŠ Trojská- 3. třída (věk: 8- 9)

Počet respondentů: 10

Chlapci

1	Smažený sýr s bramborovou kaší	1,9
2	Špagety s rajskou omáčkou	3,2
3	Hranolky s kečupem	3,7
4	Ovocný salát	3,7
5	Cheeseburger	4,857
6	Čočková polévka	5,5
7	Grilovaná zelenina	5,5
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,5
9	Toasty s rajčetem a sýrem	6
10	Zeleninový salát s fazolemi	9,1

ZŠ Trojská- 3. třída (věk: 8- 9)

Počet respondentů: 17

Souhrn

1	Smažený sýr s bramborovou kaší	2,09
2	Špagety s rajskou omáčkou	2,1
3	Hranolky s kečupem	3,64
4	Čočková polévka	3,893
5	Toasty s rajčetem a sýrem	4,429
6	Ovocný salát	4,56
7	Grilovaná zelenina	5,179
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,82
9	Cheeseburger	6,26
10	Zeleninový salát s fazolemi	8,264

C)

ZŠ Tusarova- 4. třída (věk: 9- 10)

Počet respondentů: 41 (dívky: 22, chlapci: 19)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jíš:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvídek
	13 16	1 2	3 3	15 18	10 22
2. Jíš vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě.	Ano, ale jen někteří.	Spíš ne.	Rozhodně ne.	
	6 7	10 10	0 3	4 2	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody	Chrání živ. prostředí	Náboženské důvody	Úcta k životu	Chce být „in“
	5 2	8 11	1 3	6 5	3 3
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano.	Spíše ano.	Spíš ne.	Rozhodně ne.	
	6 4	8 6	3 10	1 2	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku.	Jako životní styl.	Jako vybiřavost.	Neřeším je.	
	0 2	6 7	2 5	11 9	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce.	nejí mléko a vejce.	jí laktózu a ovoce.	jí mléko a vejce.	
	7 4	1 7	4 4	8 7	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného	Není tam rozdíl.	jí tepelně neup.jídla	jedí i ryby	
	8 7	2 2	6 5	4 8	

ZŠ Tusarova- 4. třída (věk: 9- 10)

Počet respondentů: 22

Chlapci

1	Hranolky s kečupem	2,47
2	Špagety s rajskou omáčkou	2,95
3	Cheeseburger	3,18
4	Ovocný salát	3,59
5	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,64
6	Toasty s rajčetem a sýrem	4,86
7	Čočková polévka	5,09
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,67
9	Grilovaná zelenina	6,75
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,59

ZŠ Tusarova- 4. třída (věk: 9- 10)

Počet respondentů: 19

Dívky

1	Ovocný salát	1,37
2	Hranolky s kečupem	1,42
3	Toasty s rajčetem a sýrem	2,68
4	Smažený sýr s bramborovou kaší	2,89
5	Špagety s rajskou omáčkou	3,05
6	Cheeseburger	3,26
7	Grilovaná zelenina	4,17
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,32
9	Čočková polévka	6,37
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,79

ZŠ Tusarova- 4. třída (věk: 9- 10)

Počet respondentů: 41

Souhm

1	Hranolky s kečupem	1,95
2	Ovocný salát	2,48
3	Špagety s rajskou omáčkou	3
4	Cheeseburger	3,22
5	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,26
6	Toasty s rajčetem a sýrem	3,77
7	Grilovaná zelenina	5,46
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,49
9	Čočková polévka	5,73
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,69

D)

ZŠ Bratrská- 5. třída (věk: 9- 11)

Počet respondentů: 9 (dívký: 4, chlapci: 5)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jí:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvídek
	3 4	0 1	1 1	2 4	1 3
2. Jí vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě.	Ano, ale jen někteří.	Spiš ne.	Rozhodně ne.	
	0 3	2 1	1 1	0 0	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody	Chrání živ. prostředí	Náboženské důvody	Úcta k životu	Chce být „in“
	2 3	2 1	1 1	3 0	0 1
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano.	Spiš ano.	Spiš ne.	Rozhodně ne.	
	0 0	2 2	0 2	1 1	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku.	Jako životní styl.	Jako vybíravost.	Nefeším je.	
	0 0	1 4	0 0	3 1	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce.	nejí mléko a vejce.	jí laktózu a ovoce.	jí mléko a vejce.	
	0 1	0 0	3 3	1 1	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného	Není tam rozdíl.	jí tepelně neup.jídla	jedí i ryby	
	1 1	0 0	0 1	3 3	

ZŠ Bratrská- 5. třída (věk:9- 11)

Počet respondentů: 4

Dívky

1	Ovocný salát	1,5
2	Špagety s rajskou omáčkou	1,75
3	Smažený sýr s bramborovou kaší	2,5
4	Hranolky s kečupem	5,75
5	Toasty s rajčetem a sýrem	6,5
6	Cheeseburger	6,67
7	Rýže s dušenou zeleninou	7,25
8	Grilovaná zelenina	8
9	Čočková polévka	9,25
10	Zeleninový salát s fazolemi	9,5

ZŠ Bratrská- 5. třída (věk: 9- 11)

Počet respondentů: 9

Souhm

1	Špagety s rajskou omáčkou	2,875
2	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,25
3	Ovocný salát	3,45
4	Toasty s rajčetem a sýrem	4,55
5	Hranolky s kečupem	5,175
6	Rýže s dušenou zeleninou	6,425
7	Cheeseburger	6,43
8	Grilovaná zelenina	6,8
9	Čočková polévka	7,725
10	Zeleninový salát s fazolemi	8,55

ZŠ Bratrská- 5. třída (věk: 9- 11)

Počet respondentů: 5

Chlapci

1	Toasty s rajčetem a sýrem	2,6
2	Smažený sýr s bramborovou kaší	4
3	Špagety s rajskou omáčkou	4
4	Hranolky s kečupem	4,6
5	Ovocný salát	5,4
6	Grilovaná zelenina	5,6
7	Rýže s dušenou zeleninou	5,6
8	Čočková polévka	6,2
9	Cheeseburger	6,2
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,6

E)

ZŠ Strossmayerova- 6. třída (věk: 11- 12)

Počet respondentů: 22 (dívky: 11, chlapci: 11)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jít:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvědci
	8 5	1 4	3 1	8 6	7 4
2. Jí vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě.	Ano, ale jen někteří.	Spíš ne.	Rozhodně ne.	
	4 5	7 1	0 2	0 2	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody	Chrání živ. Prostředí	Náboženské důvody	Úcta k životu	Chce být „in“
	4 4	4 5	3 4	2 0	0 4
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano.	Spíše ano.	Spíš ne.	Rozhodně ne.	
	0 1	4 3	6 4	1 3	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku.	Jako životní styl.	Jako vybíravost.	Neféšim je.	
	0 0	3 2	1 2	7 6	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce.	nejí mléko a vejce.	jí laktózu a ovoce.	jí mléko a vejce.	
	0 1	1 1	4 5	6 3	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného	Není tam rozdíl.	jí tepelně neup.jídla	jedí i ryby	
	2 0	1 6	0 1	7 2	

ZŠ Strossmayerova- 6. třída (věk: 11- 12)

Počet respondentů: 11

Dívky

1	Špagety s rajskou omáčkou	1,82
2	Ovocný salát	1,82
3	Toasty s rajčetem a sýrem	2,82
4	Hranolky s kečupem	2,82
5	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,27
6	Cheeseburger	3,6
7	Zeleninový salát s fazolemi	5,45
8	Rýže s dušenou zeleninou	6,09
9	Grilovaná zelenina	6,73
10	Čočková polévka	7,09

ZŠ Strossmayerova- 6. třída (věk: 11- 12)

Počet respondentů: 11

Chlapci

1	Cheeseburger	1,27
2	Smažený sýr s bramborovou kaší	1,45
3	Hranolky s kečupem	1,82
4	Ovocný salát	2,45
5	Toasty s rajčetem a sýrem	2,82
6	Špagety s rajskou omáčkou	3,27
7	Čočková polévka	3,82
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,27
9	Grilovaná zelenina	5,36
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,91

ZŠ Strossmayerova- 6. třída (věk: 11- 12)

Počet respondentů: 22

Souhm

1	Ovocný salát	1,82
2	Hranolky s kečupem	2,32
3	Smažený sýr s bramborovou kaší	2,36
4	Cheeseburger	2,44
5	Špagety s rajskou omáčkou	2,55
6	Toasty s rajčetem a sýrem	2,82
7	Čočková polévka	5,45
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,68
9	Grilovaná zelenina	6,05
10	Zeleninový salát s fazolemi	6,68

F)

ZŠ T. G. Masaryka- 7. třída (věk: 12- 13)

Počet respondentů: 18 (dívky: 8, chlapci: 10)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jí:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvídek
	3 3	1 3	2 2	5 6	4 4
2. Jí vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě. 0 2	Ano, ale jen někteří. 5 3	Spíš ne. 3 3	Rozhodně ne. 0 2	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody 4 4	Chrání živ. prostředí 2 1	Náboženské důvody 2 4	Úcta k životu 2 4	Chce být „in“ 1 6
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano. 2 3	Spíše ano. 3 1	Spíš ne. 1 7	Rozhodně ne. 2 0	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku. 0 3	Jako životní styl. 4 3	Jako vybiřavost. 3 2	Neřeším je. 1 2	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce. 1 2	nejí mléko a vejce. 5 2	jí laktózu a ovoce. 2 3	jí mléko a vejce. 0 4	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného 3 4	Není tam rozdíl. 3 3	jí tepelně neup.jídla 1 2	jedí i ryby 1 1	

ZŠ T. G. Masaryka- 7. třída (věk: 12- 13)

Počet respondentů: 8

Dívky

1	Toasty s rajčetem a sýrem	2,875
2	Cheeseburger	3
3	Ovocný salát	3
4	Hranolky s kečupem	3,125
5	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,25
6	Zeleninový salát s fazolemi	3,375
7	Grilovaná zelenina	3,625
8	Čočková polévka	4
9	Rýže s dušenou zeleninou	4,75
10	Špagety s rajskou omáčkou	7,125

ZŠ T. G. Masaryka- 7. třída (věk: 12- 13)

Počet respondentů: 10

Chlapci

1	Ovocný salát	2,5
2	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,3
3	Cheeseburger	3,7
4	Špagety s rajskou omáčkou	4
5	Toasty s rajčetem a sýrem	4,2
6	Hranolky s kečupem	4,5
7	Zeleninový salát s fazolemi	5,2
8	Čočková polévka	5,5
9	Rýže s dušenou zeleninou	5,5
10	Grilovaná zelenina	5,889

ZŠ T. G. Masaryka- 7. třída (věk: 12- 13)

Počet respondentů: 18

Souhm

1	Ovocný salát	2,75
2	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,275
3	Cheeseburger	3,35
4	Toasty s rajčetem a sýrem	3,538
5	Hranolky s kečupem	3,81
6	Zeleninový salát s fazolemi	4,288
7	Čočková polévka	4,75
8	Grilovaná zelenina	4,7569
9	Rýže s dušenou zeleninou	5,125
10	Špagety s rajskou omáčkou	5,56

G)

S.r.g. Přírodní škola- 7. třída (věk: 12- 13)

Počet respondentů: 3 (dívký: 3, chlapci: 0)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jíš:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvídek
	2 0	1 0	0 0	2 0	0 0
2. Jíš vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě. 1 0	Ano, ale jen někteří. 2 0	Spíš ne. 0 0	Rozhodně ne. 0 0	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody 1 0	Chrání živ. prostředí 2 0	Náboženské důvody 1 0	Úcta k životu 2 0	Chce být „in“ 1 0
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano. 0 0	Spíše ano. 1 0	Spíš ne. 2 0	Rozhodně ne. 0 0	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku. 0 0	Jako životní styl. 1 0	Jako vytrvalost. 0 0	Neřeším je. 1 0	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce. 0 0	nejí mléko a vejce. 1 0	jí laktózu a ovoce. 0 0	jí mléko a vejce. 1 0	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného 2 0	Není tam rozdíl. 0 0	jí tepelně neup.jídla 0 0	jedí i ryby 1 0	

S.r.g. Přírodní škola- 7. třída (věk: 12- 13)

Počet respondentů: 3

Dívky

1	Grilovaná zelenina	1
2	Ovocný salát	2
3	Rýže s dušenou zeleninou	3
4	Toasty s rajčetem a sýrem	3,5
5	Špagety s rajskou omáčkou	5
6	Zeleninový salát s fazolemi	6,5
7	Čočková polévka	7,5
8	Hranolky s kečupem	8,5
9	Smažený sýr s bramborovou kaší	8,5
10	Cheeseburger	10

S.r.g. Přírodní škola- 7. třída (věk: 12- 13)

Počet respondentů: 3

Souhrn

1	Grilovaná zelenina	1
2	Ovocný salát	2
3	Rýže s dušenou zeleninou	3
4	Toasty s rajčetem a sýrem	3,5
5	Špagety s rajskou omáčkou	5
6	Zeleninový salát s fazolemi	6,5
7	Čočková polévka	7,5
8	Hranolky s kečupem	8,5
9	Smažený sýr s bramborovou kaší	8,5
10	Cheeseburger	10

H)

ZŠ Strossmayerova- 8. třída (věk: 13- 14)

Počet respondentů: 34 (dívky: 16, chlapci: 18)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jíš:	Vajíčka		Ryba		Sádlo		Med		Gumový medvědci	
	14	14	3	0	2	8	14	15	15	17
2. Jíš vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě.		Ano, ale jen někteří.		Spíš ne.		Rozhodně ne.			
	8	8	7	9	0	0	0	0		
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody		Chrání živ. prostředí		Náboženské důvody		Úcta k životu		Chce být „in“	
	9	9	9	7	7	4	7	3	3	4
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano.		Spíše ano.		Spíš ne.		Rozhodně ne.			
	0	4	4	4	10	7	2	4		
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku.		Jako životní styl.		Jako vytrvalost.		Neřeším je.			
	2	0	8	10	2	1	6	8		
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce.		nejí mléko a vejce.		jí laktózu a ovoce.		jí mléko a vejce.			
	3	3	4	6	1	7	8	3		
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného		Není tam rozdíl.		jí tepelně neup. jídla		jedí i ryby			
	8	8	5	1	0	1	3	7		

ZŠ Strossmayerova- 8. třída (věk: 13- 14)

Počet respondentů: 16

Dívky

1	Cheeseburger	3,0625
2	Hranolky s kečupem	3,063
3	Toasty s rajčetem a sýrem	3,125
4	Ovocný salát	3,25
5	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,9375
6	Grilovaná zelenina	5,5
7	Rýže s dušenou zeleninou	5,875
8	Zeleninový salát s fazolemi	7,125
9	Špagety s rajskou omáčkou	7,125
10	Čočková polévka	7,4375

ZŠ Strossmayerova- 8. třída (věk: 13- 14)

Počet respondentů: 18

Chlapci

1	Cheeseburger	2,67
2	Hranolky s kečupem	2,83
3	Ovocný salát	3
4	Špagety s rajskou omáčkou	3,39
5	Toasty s rajčetem a sýrem	3,56
6	Smažený sýr s bramborovou kaší	4
7	Čočková polévka	5,28
8	Rýže s dušenou zeleninou	6,17
9	Grilovaná zelenina	6,67
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,23

ZŠ Strossmayerova- 8. třída (věk: 13- 14)

Počet respondentů: 34

Souhrn

1	Cheeseburger	2,86
2	Hranolky s kečupem	2,95
3	Ovocný salát	3,125
4	Toasty s rajčetem a sýrem	3,34
5	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,97
6	Špagety s rajskou omáčkou	5,26
7	Rýže s dušenou zeleninou	6,02
8	Grilovaná zelenina	6,08
9	Čočková polévka	6,36
10	Zeleninový salát s fazolemi	7,17

I)

ZŠ Strossmayerova- 9. třída (věk: 14- 15)

Počet respondentů: 8 (dívký: 4, chlapci: 4)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jí:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvídek
	4 4	2 0	3 1	4 4	4 2
2. Jí vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě.	Ano, ale jen někteří.	Spíš ne.	Rozhodně ne.	
	2 0	0 3	1 0	1 1	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody	Chrání živ. prostředí	Náboženské důvody	Úcta k životu	Chce být „in“
	3 3	2 4	2 1	1 3	3 2
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano.	Spíše ano.	Spíš ne.	Rozhodně ne.	
	1 0	0 1	1 0	2 3	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku.	Jako životní styl.	Jako vytrvalost.	Neřeším je.	
	2 0	0 1	1 1	1 2	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce.	nejí mléko a vejce.	jí laktózu a ovoce.	jí mléko a vejce.	
	1 1	0 2	3 0	0 1	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného	Není tam rozdíl.	jí tepelně neup. jídla	jedí i ryby	
	0 0	3 0	1 2	0 2	

ZŠ Strossmayerova- 9. třída (věk: 14- 15)

Počet respondentů: 4

Dívky

1	Cheeseburger	4
2	Ovocný salát	4,5
3	Špagety s rajskou omáčkou	4,75
4	Toasty s rajčetem a sýrem	5,25
5	Grilovaná zelenina	5,5
6	Hranolky s kečupem	5,75
7	Rýže s dušenou zeleninou	5,75
8	Smažený sýr s bramborovou kaší	6
9	Čočková polévka	9
10	Zeleninový salát s fazolemi	10

ZŠ Strossmayerova- 9. třída (věk: 14- 15)

Počet respondentů: 4

Chlapci

1	Špagety s rajskou omáčkou	1,75
2	Hranolky s kečupem	2,25
3	Smažený sýr s bramborovou kaší	2,75
4	Toasty s rajčetem a sýrem	3
5	Ovocný salát	4,75
6	Rýže s dušenou zeleninou	6,25
7	Cheeseburger	6,5
8	Grilovaná zelenina	6,5
9	Čočková polévka	7,75
10	Zeleninový salát s fazolemi	9

ZŠ Strossmayerova- 9. třída (věk: 14- 15)

Počet respondentů: 8

Souhrn

1	Špagety s rajskou omáčkou	3,25
2	Hranolky s kečupem	4
3	Toasty s rajčetem a sýrem	4,125
4	Smažený sýr s bramborovou kaší	4,375
5	Ovocný salát	4,625
6	Cheeseburger	5,25
7	Rýže s dušenou zeleninou	6
8	Grilovaná zelenina	6
9	Čočková polévka	8,375
10	Zeleninový salát s fazolemi	9,5

J)

S.r.g. Přírodní Škola- 9. třída (věk:14- 15)

Počet respondentů:15 (dívky: 9, chlapci: 6)

1. Zaškrtni, co z nabídky vegetarián jíš:	Vajíčka	Ryba	Sádlo	Med	Gumový medvídek
	9 6	2 1	1 0	8 6	3 0
2. Jíš vegetarián mléčné výrobky?	Ano, určitě.	Ano, ale jen někteří.	Spíš ne.	Rozhodně ne.	
	5 5	4 1	0 0	0 0	
3. Důvody k rozhodnutí být vegetarián:	Zdravotní důvody	Chrání živ. prostředí	Náboženské důvody	Úcta k životu	Chce být „in“
	5 2	8 4	7 3	6 3	1 3
4. Řeší vegetarián materiál oblečení?	Rozhodně ano.	Spíše ano.	Spíš ne.	Rozhodně ne.	
	1 0	1 1	5 3	2 2	
5. Jak vnímáš vegetariánství?	Jako úchylku.	Jako životní styl.	Jako vybiřavost.	Neřeším je.	
	1 0	8 3	0 2	0 1	
6. Vyber jednu možnost Lakto-ovo veg.:	nejí laktózu a ovoce.	nejí mléko a vejce.	jí laktózu a ovoce.	jí mléko a vejce.	
	2 1	0 2	6 2	1 1	
7. Vyber rozdíl mezi veganem a veg.:	nejí nic živočišného	Není tam rozdíl.	jí tepelně neup.jídla	jedí i ryby	
	8 6	1 0	0 0	0 0	

S.r.g. Přírodní škola- 9. třída (věk: 14- 15)

Počet respondentů: 9

Dívky

1	Ovocný salát	2,78
2	Špagety s rajskou omáčkou	3,67
3	Toasty s rajčetem a sýrem	3,89
4	Grilovaná zelenina	4,44
5	Hranolky s kečupem	4,67
6	Čočková polévka	4,67
7	Smažený sýr s bramborovou kaší	5
8	Rýže s dušenou zeleninou	5,12
9	Zeleninový salát s fazolemi	5,67
10	Cheeseburger	6,45

S.r.g. Přírodní škola- 9. třída (věk: 14- 15)

Počet respondentů: 6

Chlapci

1	Toasty s rajčetem a sýrem	2,34
2	Špagety s rajskou omáčkou	3,34
3	Smažený sýr s bramborovou kaší	3,34
4	Cheeseburger	4,34
5	Hranolky s kečupem	4,34
6	Ovocný salát	4,34
7	Čočková polévka	5,17
8	Grilovaná zelenina	5,17
9	Zeleninový salát s fazolemi	6,17
10	Rýže s dušenou zeleninou	6,5

S.r.g. Přírodní škola- 9. třída (věk: 14- 15)

Počet respondentů: 15

Souhrn

1	Toasty s rajčetem a sýrem	3,12
2	Špagety s rajskou omáčkou	3,5
3	Ovocný salát	3,56
4	Smažený sýr s bramborovou kaší	4,17
5	Hranolky s kečupem	4,5
6	Grilovaná zelenina	4,81
7	Čočková polévka	4,92
8	Cheeseburger	5,39
9	Rýže s dušenou zeleninou	5,81
10	Zeleninový salát s fazolemi	5,92

Dotazník

Tento dotazník je součástí ročníkové práce na téma vegetariánství.
Děkuji za vyplnění.

Kolik je ti let: 15

holka kluk

1. Zaškrtni, co všechno z nabídky vegetarián ji:

- ☒ a) vajíčka
☒ b) ryby
☒ c) sádlo
☒ d) med
☒ e) gumové medvídky

2. Ji vegetariáni mléčné výrobky?

- ☒ a) ano, určitě
☒ b) ano, ale jen někteří
☒ c) spíš ne
☒ d) rozhodně ne

3. Vyber důvody, které podle Tebe vedou k rozhodnutí stát se vegetariánem:

- ☒ a) zdravotní důvody
☒ b) chce ochránit životního prostředí
☒ c) náboženské důvody
☒ d) prosazuje úctu k životu
☒ e) chce být „in“

4. Myslíš, že vegetarián řeší, z čeho má oblečení?

- ☒ a) rozhodně ano
☒ b) spíše ano
☒ c) spíš ne
☒ d) rozhodně ne

5. Jak vnímáš vegetariánství?

- ☒ a) jako úchylku
☒ b) jako životní styl
☒ c) jako vyhravost, ji se přece všechno
☒ d) neřeším je, takže nevím

6. Vyber jednu možnost:

- ☒ a) laktó-ovo vegetarián nejí věci s laktózou a ovoce
☒ b) laktó-ovo vegetarián nejí mléčné výrobky a vajíčka
☒ c) laktó-ovo vegetarián jí věci s laktózou a ovoce
☒ d) laktó-ovo vegetarián jí mléčné výrobky a vajíčka

7. Vyber jeden rozdíl, který je podle tebe mezi veganem a vegetariánem?

- ☒ a) vegani vylučují veškeré živočišné produkty
☒ b) myslím, že tam rozdíl není
☒ c) vegani ji pouze tepelně neupravované jídla
☒ d) vegani jedí i ryby

8. Připíš čísla podle toho, jak je máš rád/a (1 = 😊, 10 = 😞):

11 špagety s rajskou omáčkou

zeleninový salát s fazolemi 10

cheeseburger 6

toasty s rajčetem a sýrem 2

7 hranolky s kečupem

čočková polévka 8

9 grilovaná zelenina

4 rýže s dušenou zeleninou

smažený sýr s bramborovou kaší 5

8 ovocný salát

Dotazník

Tento dotazník je součástí ročníkové práce na téma vegetariánství.
Děkuji za vyplnění.

Kolik je ti let: 10

holka / kluk kluk

1. Zaškrtni, co všechno z nabídky vegetarián jíš:

- a) Vajíčka
- b) ryby
- c) sádlo
- d) med
- ☒ e) gumové medvídky

2. Jíš vegetariáni mléčné výrobky?

- a) ano, určitě
- b) ano, ale jen někteří
- ☒ c) spíš ne
- d) rozhodně ne

3. Vyber důvody, které podle Tebe vedou k rozhodnutí stát se vegetariánem:

- ☒ a) zdravotní důvody
- ☒ b) chce ochránit životního prostředí
- c) náboženské důvody
- d) prosazuje úctu k životu
- e) chce být „in“

4. Myslíš, že vegetarián řeší, z čeho má oblečení?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- ☒ c) spíš ne
- d) rozhodně ne

5. Jak vnímáš vegetariánství?

- a) jako úchytku
- ☒ b) jako životní styl
- c) jako vybiřavost, jí se přece všechno
- d) neřeším je, takže nevím

6. Vyber jednu možnost:

- a) lakto- ovo vegetarián nejí věci s laktózou a ovoce
- ☒ b) lakto- ovo vegetarián nejí mléčné výrobky a vajíčka
- c) lakto- ovo vegetarián jí věci s laktózou a ovoce
- d) lakto- ovo vegetarián jí mléčné výrobky a vajíčka

7. Vyber jeden rozdíl, který je podle tebe mezi veganem a vegetariánem?

- a) vegan vylučují veškeré živočišné produkty
- b) myslím, že tam rozdíl není
- ☒ c) vegani jí pouze tepelně neupravované jídla
- d) vegani jedí i ryby

8. Označuj jídla podle toho, jak je máš rád/a (1 = 😊, 10 = 😞):

4 špagety s rajskou omáčkou

zeleninový salát s fazolemi 10

cheeseburger 3

toasty s rajčetem a sýrem 3

2 hranolky s kečupem

čočková polévka 4

10 grilovaná zelenina

9 ryže s dušenou zeleninou

smažený sýr s bramborovou kaší 3

2 ovocný salát

Dotazník

Tento dotazník je součástí ročníkové práce na téma vegetariánství.
Děkuji za vyplnění.

Kolik je ti let: 7

holka / kluk

1. Zaškrtni, co všechno z nabídky vegetariánů ji:

- ☒ a) vejčička
- ☒ b) ryby
- ☒ c) sádlo
- ☒ d) med
- ☒ e) gumové medvídky

2. Jí vegetariáni mléčné výrobky?

- ☒ a) ano, určité
- ☒ b) ano, ale jen některé
- ☒ c) spíš ne
- ☒ d) rozhodně ne

3. Vyber důvody, které podle Tebe vedou k rozhodnutí stát se vegetariánem:

- ☒ a) zdravotní důvody
- ☒ b) chce ochránit životního prostředí
- ☒ c) náboženské důvody
- ☒ d) prosazuje úctu k životu
- ☒ e) chce být „in“

4. Myslíš, že vegetarián řeší, z čeho má oblečení?

- ☒ a) rozhodně ano
- ☒ b) spíše ano
- ☒ c) spíš ne
- ☒ d) rozhodně ne

5. Jak vnímáš vegetariánství?

- ☒ a) jako úchylku
- ☒ b) jako životní styl
- ☒ c) jako vyhranost, jí se přece všechno
- ☒ d) neřeším je, takže nevím

6. Vyber jednu možnost:

- ☒ a) lakto-ovo vegetarián nejí věci s laktózou a ovoce
- ☒ b) lakto-ovo vegetarián nejí mléčné výrobky a vejčička
- ☒ c) lakto-ovo vegetarián jí věci s laktózou a ovoce
- ☒ d) lakto-ovo vegetarián jí mléčné výrobky a vejčička

7. Vyber jeden rozdíl, který je podle tebe mezi veganem a vegetariánem?

- ☒ a) vegani vylučují veškeré živočišné produkty
- ☒ b) myslím, že tam rozdíl není
- ☒ c) vegani jí pouze tepelně neupravované jídla
- ☒ d) vegani jedí i ryby

8. Označkní jídla podle toho, jak je máš rád/a (1 = 😊, 10 = 😞):

1 špagety s rajskou omáčkou

zeleninový salát s fazolemi 10

cheeseburger 1

toasty s rajčetem a sýrem 10

1 hranolky s kečupem

čočková polévka 1

10 grilovaná zelenina

10 ryže s dušenou zeleninou

smažený sýr s bramborovou kaší 1

1 ovocný salát